

108049

JEANSKA

Že so jeli Francozi pod Ivankinim neustrašenim vodstvom prodirati, kar prileti kamnita kroglja in jo vrže v okop. Sovražniki so se že veselili njene smrti. Toda devica je že v prihodnjem trenutku skočila na noge in z močnim glasom zaklicala:

„Le naprej, le naprej! Prijatelji, še to uro so Angleži naši!“

Založil in prodaja Anton Turk v Ljubljani.

Devica Orleanska

Slika iz preteklih časov.

Slovenskemu ljudstvu spisal

S. K. *Orleanska*

== II. natis. ==

V Ljubljani 1923.

Založil in prodaja Anton Turk, knjigar.

Vse pravice si pridržuje založnik.

108049

D 8348 / 1950.

Natisnil Ant. Slatnar v Kamniku.

Predgovor.

Svetovna zgodovina nam iz starejših kakor tudi iz novejših časov pripoveduje o osebah, ki so se po svojih junaških činih ali sploh telesni in duševni nadarjenosti odlikovale od drugih sovrstnikov. Komu niso znana imena, kakor: Aleksander Veliki, Cir, Karol Veliki, Sv. Ciril in Metod, Napoleon, Atila, Janez Gutenberg, Andrej Hofer, Lavdon itd. Imenitni vojskovodje, veliki učenjaki in umetniki, glasoviti pesniki in pisatelji, kakor tudi izumitelji, ki so s svojimi iznajdbami povzročili premnogokrat cele preobrate v različnih strokah — vseh imena so razločno zapisana v svetovni zgodovini.

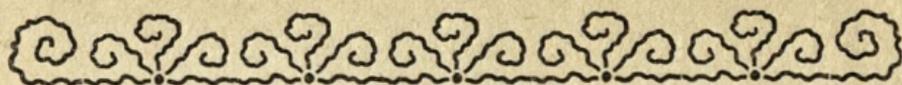
Leta 1909., ko je izšla ta knjižica prvič med preprosto ljudstvo, kateremu je namenjena v prvi vrsti, se je spomnila rimsko-katoliška cerkev zgodovinske osebe, ki se je odlikovala o svojem času tako po svojih junaških činih, kakor tudi po svojem izredno pobožnem in čednostnem življenju. To je bila devica Orleanska, kateri ne najdeš v svetovni zgodovini enakega primera. V Rimu so jo letos spoznali blaženo.

Kratka, toda burna je bila njena življenjska pot: na svet je prišla devica Orleanska kot priprosto kmetiško dekle, ki je mirno in skoraj od sveta ločeno vzrastlo v tihi rojstni dolinici, paslo domačo živinico, opravljalo domača in poljska dela in pomagalo starišem boriti se za vsakdanji kruh. Da ji je Bog namenil celo drug poklic, o tem se deklici še sanjalo ni. Na nov poklic so jo opozorile božje prikazni, pripravljale jo in ji dajale pogum. Kmetiško dekle je vzelo meč in zastavo in se podalo v boj, ki je kruto razsajal po domovini. Francoska država je bila že skoraj popolnoma v sovražnikovih rokah, toda devica Orleanska jo je osvobodila in jo rešila tujega gospodstva. Junakinja je izvršila svojo od Boga ji dano nalogo in bi se bila rada zopet vrnila v samotno rojstno dolinico, a na francoskem kraljevem dvoru se ji to ni dovolilo. Bojevala se je torej dalje in zašla v sovražnikove roke, ki jo je obsodil k smrti. Umrla je kot mučenica na grmadi, ker se jo je dolžilo, da je izvršila svoje čine v zvezi s satanom in da je bila navadna čarovnica.

Že nekaj let po njeni smrti so celo pravdo pregledali še enkrat in učeni možje so spoznali, da je bila devica Orleanska krivo obsojena.

Ves francoski narod se je še danes hvaležno spominja.

Sila na Francoskem v starih časih.

Po gorah in skalnatih morskih obalah Norvegije in Danske je v starih časih živel bojevit, pogumen in čvrst narod, katerega potomci še danes žive na skandinavskem polotoku, ki dandanašnji tvori dve kraljevini, Švedijo in Norvegijo. Ta narod se je imenoval Normani. Na mnogoštevilnih ladijah so se stari Normani vozili na vse kraje, seособno proti jugu, kjer so si prislužili ali priborili mnogo denarja in časti.

Nek Norman, z imenom Rollo, se je l. 911. polastil severne obali Francoske in je prisilil kralja Karola Neumnega, da mu je ta prepustil deželo kot dedno last. Od tega časa se še zdaj ta del Francoske imenuje Normandija.

Rollo in njegovi nasledniki so si pridjali vojvodski naslov in priznati se jim mora, da je bila Normandija čez sto in petdeset let cvetoča dežela. Pa se je prigodilo, da je umrl Eduard Spoznavalec, kralj angleški, in ni zapustil telesnih dedičev. Takratni normandijski vojvoda Viljem si je prisvajal

pravico do angleške krone in da bi si to pravico utrdil, prepeljal se je s petdeset tisoč možmi na Angleško, katero si je v srečni bitki pri Hastingsu prisvojil. Ako je bil Viljem kot normandijski vojvoda vendar v nečem odvisen od francoskega kralja, je bil kot angleški kralj prost vladar. To razmerje je bilo nezdravo in je dalo povod hudim prepriom. Ker je namreč angleška vladarska hiša si pridobila tudi še druge dežele in sta njena moč in njen ugled vedno bolj rastla, postali so francoski kralji nanjo ljubosumni. Nastala je huda vojna, katera se je šele končala, ko se je angleški princ Edvard oženil s francosko princesinjo Izabelo.

Po smrti francoskega kralja Karola Lepega, ki ni zapustil moškega dediča, a je bil po starodavnih zakonih ženski spol izključen od vladnih poslov, so si izbrali knezi za vladarja grofa Valois (Valoá); pa tudi angleški kralj Edvard III. si je prisvajal kot sin zgoraj imenovane francoske princesinje Izabele pravice do francoskega prestola.

Nastala je nova vojna. Francozi so bili v nesrečni vojni pri Kresi-ju vrženi popolnoma ob tla. Imeli so res sedemkrat močnejšo vojsko kakor Angleži, a vendar je v bitki padlo ednajst knezov, 1200 vitezov in 30.000 mož. Istočasno je padla tudi imenitna trdnjava ob morski ožini med Francosko in Angleško Kalais (Kalé), katero so Angleži izpremenili v velikansko skladišče za streljivo in bojne priprave.

Štiri leta po tej nesrečni bitki stal je pogumni francoski kralj Ivan s svojimi štirimi sinovi pri Poitiers-u (Poatie-u) zopet Angležem nasproti. Francoska vojska je bila močna in je imela čez 60.000 jezdecev, a angleška pod poveljstvom princa Edvarda Vales-kega (Uelskega) je bila mala in polizstradana. Vseeno pa je bil kralj Ivan z osem-tisoč plemenitaši ujet; vlado je torej prevzel njegov sin, poznejši kralj Karol V.

Po dolgotrajnem bojevanju obeh dežel in mnogih stiskah je vendar prišlo do miru in Anglija je dala ujetemu francoskemu kralju Ivanu prostost. Ta je zopet prevzel vlado.

Nekaj let pred Ivanovo smrtjo je izumrl rod burgundskih vojvod; kralj Ivan je podaril lepo burgundsko deželo svojemu sinu ljubljencu Filipu in sicer mu jo je podaril za vse čase ter ga imenoval prvega kneza Francoske. Novi burgundski vojvoda Filip si je po malem znal pridobiti še več drugih dežel, kakor so Artois (Artoá), Flandersko, Henegavsko, Nidozemsko in Friziško in je bil zdaj skoraj tako mogočen kakor francoski kralji; zgodovina mu je dala priimek Pogumni.

Vojvoda Filip Pogumni je zvesto podpiral svojega brata, francoskega kralja Karola V., ki je bil prevzel krono po smrti očeta Ivana. Z bratovo pomočjo se je novemu vladarju posrečilo, da je Francoska Angliji pomalem odvzela vse pokrajine, katere si je bila zadnja prej prisvojila. In vladal

je zopet nekaj časa mir, dokler ni umrl kralj Karol V. Po njegovi smrti mu je sledil na prestolu dvanajstletni sin, kateri je seveda potreboval sposobnega varuha, ki bi mesto njega vodil vladarske opravke.

Tukaj pa je zopet nastal prepir in prepir se je razvil v notranje vojske, ki so zopet vznemirjale in slabile ubogo Francosko. Vsak knez je namreč hotel biti mlademu kralju varuh. Proti tem bojem in preprirom ni bilo pomoči. Zbegano ljudstvo je upalo, da bo teh homatij vsaj takrat konec, ko doseže mladi kralj svojo polnoletnost.

Toda ubogo ljudstvo se je varalo. Vsled nekega močnega prestrašenja je postal kralj na duhu bolan in ni nikdar ozdravel. Ta bolezen je povzročila Francoski celo vrsto najhujših nesreč.

Od ene strani se je potegoval Filip Pogumni, burgundski vojvoda, s svojimi privrženci, od druge strani pa brat slaboumnega kralja, visokoučeni, a brezznačajni vojvoda Orleanski, za nadvlado.

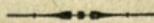
Te domače homatije je uporabila Anglija in medtem, ko so se sorodniki francoske vladarske hiše s svojimi privrženci pretepali med seboj, prestopila je angleška vojska francosko mejo. Francozi so ji šli sicer nasproti, a so bili pri Apinkourtu popolnoma premagani. V tem boju je padlo sedem najbližjih sorodnikov vladarske hiše, med njimi dva brata burgundskega vojvode. Mladi vojvoda Orleanski je bil z mnogimi drugimi odličnjaki

ujet in prepeljan na Angleško; na čelo njegove stranke se je postavil grof Armanjak.

Ta se je branil manj proti Angliji, kakor proti burgundskemu vojvodi. Francoska je bila sovražniku odprta. Po neumnosti je še povrh vrgel v ječo francosko kraljico Izabelo, katera se je kmalu potem zopet oproščena zvezala naravnost z burgundskim vojvodo. Homatij je bila zdaj polna mera.

Da bi se splošna beda vendar enkrat končala, sta se Karol VI. in vojvoda burgundski na posled sprijaznila in revna zemlja se je veselila boljše bodočnosti. Toda ni ji bila odločena, ker je bil burgundski vojvoda zavratno umorjen.

Njegov sin Filip Dobrotljivi je hotel smrt očetovo maščevati in da bi to tem lažje dosegel, izdal je svojega kralja in svoje sorodnike ter se je zavezal leta 1420 z Angleži. Zdaj je dosegla beda na Francoskem svoj višek. Preden pa je bila vsa Francoska podjarmljena, je umrl angleški kralj Henrik, ki je zapustil edino dojenčka, priporočivši ga na smrtni postelji svojima dvema bratoma. Nekaj mesecev pozneje je umrl tudi slaboumni francoski kralj in zdaj so izklicali od ene strani angleškega, še v zibelki ležečega kralja Henrika VI. tudi kot francoskega kralja, od druge, pristno francoske strani pa so postavili za vladarja prestolonaslednika Karola VII.

Orleansko obleganje.

Vojvoda Bedforski, brat umrlega angleškega kralja in varuh novega, še v zibelki ležečega, je prevzel vodstvo vlade. Vse njegove želje so bile te, Francosko in Angleško zjediniti pod eno žezlo.

Da bi to ložje dosegel, oženil se je s sestro burgundskega vojvode, že prej imenovanega Filipa Dobrotljivega.

Karol VII. je izgubil vedno več zemlje in ko se je ojačil in zbral močno vojsko, bil je znovič premagan in v tej vojski je izgubil tudi svoje najboljše može in sobojevnike. Največji del Francoske je bil podjarmljen in že so se nasprotniki pripravljali, da napadejo orleansko mesto, ki je bilo ključ Francoske in od padca Pariza tudi glavno mesto.

Kmalu je bilo mesto obkoljeno. Meščani so se res viteško borili za svojega kralja in vse je šlo radovoljno v boj, da bi kralju ohranili vsaj to, kar je še imel. Pa tudi molilo se je goreče v ta namen in vršile so se procesije.

Mesto Orleans je na desnem bregu reke Loire (Loare) in je bilo takrat z levim bregom v zvezi

z enim edinim mostom. Od te strani so začeli Angleži napadati. Ker so meščani že naprej slutili, od katere strani jim preti nevarnost, so še o pravem času na levem bregu razdjali predmestje in naredili mogočne nasipe v obrambo mostu.

Ti nasipi so bili kaj nadležna zapreka napadajočemu nasprotniku. Mnogo so morali Angleži žrtvovati, predno so vzeli nasipe in se polastili mostu. Bilo je to 21. oktobra 1428, ko se je začel glavni in najhujši napad na nasipe. Napad je bil prvič odbit. Pripoveduje se, da so se branitelji branili tako dobro, da so se celo še žene udeležile boja; prišle so na obzidje ter vlivale vrelega olja na sovražnike. Po podzemeljskih rovih je šel poveljnik grof Salisbury mogel naposled razstreliti nasipe in si jih prisvojiti; toda ko se je pokazal na vrhu vzetega kupa kamenja, priletela je iz mesta kroglja in ga ubila. To je še bolj navdušilo hrabre orleanske prebivalce, ki so od severne strani dobivali obilo hrane, medtem ko je v nasprotnem taboru jelo pomanjkovati živeža.

Toda kmalu so dobili Angleži novo vojsko na pomoč, kateri je poveljeval grof Suffolk. Ta je zdaj mesto oklenil okoli in okoli. Boj je postal vedno hujši in v Orleanu so se začeli hudi dnevi, Edino na božični dan sta sovražnika vsled pogovora in z ozirom na velik praznik od 9. ure predpoldne do 3. ure popoldne mirovala. Kakor pa je

minila določena ura, začel se je najljutejši boj na vseh straneh.

Grof Suffolk je zaprl vsa pota v okolici, ki so držala v mesto, s trdnjavami in nasipi in ako bi ne bili branitelji učinjali takorekoč čudežna dela pogumne obrambe, bi bilo moralo mesto že davno pasti. Sila v mestu pa je vsled trdnega sovražnikovega oklepa dosegla že skoraj vrhunec.

Kralj Karol VII., ki je takrat bival v Chinonu (Šinonu), je popolnoma obupal in je že mislil zbežati na Špansko ali kam drugam, kar mu pride nepričakovana pomoč, od koder se je je najmanj nadjal. Sicer je delal sam in peščica njegovih privržencev vse napore, da bi prišli mestu na pomoč, a bilo jim je zaman. Tako je grof Klermont v Blois-u (Bloa) nabral malo vojsko in se približal mestu, toda Angleži so ga popolnoma pobili. Mesto je bilo že celo obupano, ker je videlo, da so bile vse žrtve na blagu in krvi zastonj. Poslalo je dne 15. februarja poslance k burgundskemu vojvodi, zavezniku Angležev, s prošnjo, naj vzame francosko krono tako dolgo v svoje varstvo, dokler se vojvoda Orleanski ne vrne iz ječe. Angleži so že smatrali mesto premagano, ko so slišali o njegovem odposlaništvu; prisilili so burgundskega vojvodo, da ni smel ustreči mestni želji. Obup je bil zdaj splošen.

Ali kakor smo prej rekli, da je kralj Karol VII. dobil nepričakovano pomoč od strani, od katere se

je tiste najmanj nadjal, tako je tudi mestu ravno tista pomoč prišla ob času, ko je bila sila največja.

Uresničil se je pregovor, ki pravi: „Kadar je največja sila, je božja roka najbolj mila.“

Božja milost se je kralju kakor mestu pokazala res v največji sili na čudovit način, kakršnega nima zgodovina enakega. Pomoč je prišla po preprostem kmetiškem dekletu. Sovražniki so kralja Karola VII. posmehuje imenovali le „malega buržkega kralja“, ker je celo njegovo ozemlje bilo skoraj edinole mesto Bourges (Burž) in njega bližnja okolica.

In tega malega, zasmehovanega kralja je zopet dvignilo kmetiško dekle; osvobodilo je svojo domovino tujega jarma, rešilo jo sramotnega tujega gospodstva.

O tem dekletu, ki se zove Ivana Dark, ali kakor jo imenuje zgodovina „Devica Orleanska“, govorimo v prihodnjem poglavju.

Devica Orleanska.

V rodovitni, prijazni dolinici ob začetnem teku reke Mase je vas Domremij, ki je bila o svojem času z vso okolico kraljevo posestvo. V tej vasi je živel ubog kmet z imenom Jakob Dark v srečnem zakonu s svojo ženo Izabelo. Družina je živela pošteno in pobožno in je vzgajala svoje otroke k bogoslužju in poštenosti. Premnogokrat je bilo pomanjkanje neljub gost, ker je malo posestvo pri vsem trudapolnem delu le slabo redilo skrbno družino. Toda ta je bila zadovoljna in srečna in je tudi ubožcem rada dajala v potrebi in sicer z zaupanjem, da bo Bog dobra dela enkrat poplačal, če ne tukaj na zemlji, pa tam v nebesih.

Ivanka Dark (d' Ark) je bila rojena l. 1410. (— po nekaterih zgodovinarjih l. 1411. —). Imela je še tri brate in eno sestro, a od teh se je že iz mladih dni odlikovala po večji pobožnosti in najlepši ubogljivosti. Živela je čisto, imela je dobro in usmiljeno srce, bila je čednostna in skromna v vseh svojih dejanjih, v svojem obnašanju in go-

vorjenju, ponižna, skrbna, delavna in zadovoljna, ni poznala ne jeze in ne nestrpnosti in je bila povrh bistrega razuma. Bila je sploh tako lepega vedenja, da jo je vsakdo ljubil, kdorkoli jo je poznal. Pri vsej svojej skromnosti pa je kazala velik pogum in veliko neustrašenost, seosebno kjer ji je bilo treba izpolniti kako dolžnost. Njena velika in globoka pobožnost je bila znana daleč okoli in vsakdo je to takoj spoznal pri prvem občeivanju z Ivano. Izvirala pa je pobožnost iz velike ljubezni do Boga in vsled te ljubezni do nebeškega očeta je storila vse po njegovi volji. Bog ji je bil vedno blizu, bil ji je voditelj v sreči in nesreči, v veselju in žalosti. Cerkev je obiskovala, kolikokrat ji je le bilo mogoče in spovedala se je vsikdar z veliko skesanostjo.

V šolo siromašna deklica ni nikdar mogla hoditi, ali skrbna njena mati jo je pobožno vzrejala ter jo vadila šivati, presti in druga domača dela opravljati. Kadar je bila vrsta na njej, morala je živino cele vasi goniti na pašo. Kadar je bila na paši ali pa je opravljala na njivi poljska dela in je slišala cerkvene zvonove zvoniti, je vsikdar padla na kolena in je molila z globoko pobožnostjo. V cerkvi pa je pred sv. križem ali pred podobo Matere božje večkrat po cele ure klečala in pobožno molila. Največje veselje je občutila, kadar je lahko govorila o Bogu ali Mariji. —

Bila pa je rada tudi dobre volje in je rada z drugimi deklicami prepevala vesele pesmi, spletala vence in rajala po zeleni trati. Pobožnost je torej ni naredila žalostne, kakor se radi kažejo nekateri pobožni ljudje, katerim pa manjka prava pobožnost; bila je vedno vesela in z lica ji je sijala sreča. Kdor jo je srečal, vsakogar je prijazno nagovorila, in kjer je bilo treba, izkazala se je tudi zgovorno tolažnico in skrbno postrežnico.

Svojim bratom je pri delu kaj rada pomagala in bila sosebnost materi vedno postrežna; prav urna je bila pri šivanju in preji.

V tadanjih žalostnih časih so tudi seveda po kmetih hudo čutili vojskine nadloge in vsak večer so se kmetje shajali in se pogovarjali o najnovejših dogodbah. Ivanka jih je radovedno poslušala in njej se je jako smilil mladi kralj Karol VII., za katerega so se v Domremiju kot kraljevej lastnini potegovali vsi kmetje razun enega.

V sosednej vasici pa so bili kmetje privrženci burgundskega vojvode; med obema vasema je bil hud prepir, ki je včasih celo otroke navzel tako, da so se psovali in celo stekli med seboj, kakor dve nasprotni vojski. Ivanka se je izogibala takim preprirom. Bog si jo je bil izbral za nekaj višjega.

V takratnem času so se na Francoskem jako zanimali za vojsko z Angleži in skoraj vsak se je bil odločil za eno ali drugo stran.

Blaga Ivanka je večkrat na samem premišljevala žalostno usodo mladega kralja in rada bi mu bila pomagala, če bi bila vedela kako. Ko je poleti leta 1425. nekega dne opoldne doma na vrtu sedela in se bila zopet zamislila, čula je neki glas in ko se ozre, vidi belo, bleščečo postavo poleg sebe. Bil je nadangelj Mihael. Vsa preplašena je poslušala nebeškega angelja, ki ji je rekel, da naj bo vedno pridna in pobožna deklica, a da jo Bog nikdar ne bo zapustil. Tudi ji je razodel, da mora ona s pomočjo svete Katarine in svete Marjete rešiti francoskega kralja, ker je to božja volja. Povedal ji je še, da se ji bodete obe svetnici prikazali in ji povedali, kaj ima storiti; obe svetnici ji bodete od Boga poslani in naj se torej natančno ravna po njiju navodilih.

Ivanka je Bogu obljubila večno devištvo vsled te prikazni. Ni minilo mnogo časa in res sta se ji nekoč prikazali sveta Katarina in sveta Marjeta. Govorili ste z njo prav lepo in ljubeznjivo. Te prikazni so se pobožnej devici čimdalje tem gosteje pokazovale in jo pozivale, naj gre z mečem v roki branit svojo francosko domovino. Svetnici ste ji naposled zapovedali, naj se takoj poda h kraljevemu stotniku Baudricourtu (Bodrikurtu) v bližnje mestice Vaucoulers (Vokulér), kjer so nabirali za odpor nove vojake; stotnika Bodrikurta naj naprosi za varno spremstvo h kralju. Sicer bode stotnik njeno prošnjo večkrat odbil, naposled

jo pa vendar uslišal in jo peljal h kralju, da bo ona potem obleganje mesta Orleana ustavila in sovražnika prepodila.

Ko se ji je sveta dvojica prvič prikazala, bila je deklica stara šele okrog petnajst let. Začetkoma je odgovorila svetnicama, da je za tak posel še premlada in neizkušena in v vojaških zadevah popolnoma neizvežbana; vojaški stan ji je znan komaj po imenu. Toda — kakor rečeno — prikazni so se ponavljale vedno bolj pogostoma in ji zatrjevale, da ji bode stal sam Bog na strani in da bode celo Francosko zopet pridobila kralju Karolu VII.

Ivana si ni upala očetu pripovedovati o čudežnih prikaznih, kajti ta jo je dalje časa opazoval, strogo nadzoroval in bilo je videti, kakor bi bil slutil njeno žalostno usodo. Imel je namreč večkrat čudne sanje, ki so ga globoko vznemirjale. V sanjah je večkrat videl, kako je Ivana imela krog sebe zbrano vojaštvo in kako je njemu na čelu odkorakala. Oče se je potem izrazil, da rajši vidi, ako bratje Ivano v potoku potope, kakor pa bi se zgodilo kaj takega. Vendar pa je deklica tuintam s kako besedico dala razumeti, kaj zori v njeni duši in kaj namerava, čeprav ni našla prilike posvetiti se svojemu poklicu.

Nek poseben notranji nemir jo je vedno in vedno priganjal, naj stori nekaj odločilnega. Ker si naposled ne more več pomagati, poda se k

svojemu stricu Durandu Laksart, ki je bil eno uro oddaljen. Znala mu je tako prepričevalno na srce govoriti, da se je stric res podal k stotniku v Vaucouleurs (Vokulér), hoteč slišati, kaj bo ta rekla o dekličjih načrtih.

Stotnik Baudricourt (Bodrikurt) je bil dober, a osoren vojak, ki je komaj poslušal, kaj mu je pripovedoval kmet. Naposled je kmetu svetoval, naj naloži dekletu obilno mero poštenih zausnic in jo naj pošlje nazaj v očetovo hišo.

Ivano ta izrek celo nič ni preplašil. Prosila je strica, naj jo pelje k stotniku. Stric je ustregel njeni želji na praznik Marijinega vnebovzvetja l. 1428. Ivana je stopila pred stotnika in mu rekla, da je kralj vseh kraljev tako odločil, da mora dobiti Karol VII. krono vse Francoske; prosila je, naj jo pelje pred kralja.

Baudricourt jej ni hotel ničesar verjeti in posmehovaje jo je domu poslal. Toda pogumna kmetiška deklica je kmalu zopet prišla in odločno zahtevala, naj jo peljejo h kralju. Nevoljni poveljnik ji je sprva zagrozil, da bo dal iz nje hudiča izganjati, naposled pa se je le udal ter jej dovolil, da se je smela pridružiti malemu vojaškemu krdelcu. Kako trdno voljo je deklica imela, je razvidno, ker je štirikrat prišla nad stotnika, predno se je ta udal njeni želji.

Zdaj je navdušena devica oblekla moško obleko, opasala si meč in zajahala konja, katerega

ji je bil podaril vojvoda lotrinški. Glas o njenem svetem poklicu se je bliskoma razširil po vsej Francoskej in tudi vojvoda Lotrinški, ki je bil takrat bolan, je slišal o njenih ognjevitih govorih in ji je poslal lepega konja z naročilom, naj pride k vojvodi, ki ji hoče to in ono nasvetovati.

Ivana je storila po vojvode želji. Prepričala ga je o njenem božjem poklicu. Vojvoda jo je bogato obdaril in jo v varnem spremstvu poslal h kralju.

Dne 5. marca 1429. je srečno prišla v Chignon (Šinon), kjer je takrat bival Karol VII.

Kralj je bil že slišal o Ivani. Dal je pismeno dovoljenje, da sme priti pred njega. Ko je potovala na svojem čilem konjičku, vrela je povsod ljudska množica k nji. Vsak jo je hotel videti. Tuintam je slišala govoriti, da se naj ne poda na pot nevarnosti. Ona pa je odgovorila:

„Pot bom imela povsod prost, kajti moj gospod Bog me bo vodil in me spremljal do kralja. Za to sem rojena!“

V njenem spremstvu so bili njen brat Peter Dark, Janez iz Meca, Bertram Pouligni in dva hlapca, kakor tudi kraljev poslanec in njegov sluga. Na celem potu se je obnašala kakor svetnica. Vsako jutro, ko je vstala, je bila molitev njeno prvo opravilo. Vse njeno obnašanje je bilo tako, da niso njeni spremljevalci mogli nikakega madeža opaziti na nji.

Da so prišli h kralju, morali so potovati skozi Champagno (Šampanjo), Burgundsko in Touraino (Turenno); bilo je potovanje res nevarno, ker so bile te pokrajine po večjem delu polne sovražnih čet. Potovalci so se torej izogibali večjih cest in so potovali po stranskih potih, skozi gozde in premnogokrat so morali plavati čez polzamrzle reke. Dvanajsti dan so prišli že tako daleč, da so imeli do Chignona, kjer je bival kralj, samo še šest ur. V Fierboisu je bila božja pot, cerkev svete Katarine; v to cerkev je šla Ivanka se priporočat Bogu in se mu zahvaljevat, da jo je tako srečno pripeljal do semkaj. Od tukaj je poslala kralju pismeno prošnjo za sprejem; v prošnji je povedala, da je prišla sto in petdeset ur daleč z namenom, prinesiti kralju pomoči, kakor ji je Bog veleval.

Nestrpnost ji ni dala miru in torej ni čakala na odgovor. Takoj je odpotovala, tako da je bila obenem s prošnjo tudi ona v Chignonu. Bila je povoljno sprejeta.

Kralj je najprej poklical k sebi oba plemiča, ki sta jo na potu spremljala in ju začel izpraševati, kaj sta med potom opazovala na Ivani. Brž nato je kralj sklical dvorni svet, ki naj določi, ali jo sprejme kralj ali ne. V dvornem svetu je nastal prepir, ker so bili nekateri mnenja, da se ne strinja s kraljevo častjo, sprejemati preprosto kmetiško dekle. Ker dvorni svet ni prišel do nikakega za-

ključka, predložilo se je vprašanje višji duhovščini. Ta je poklicala Ivano na odgovor. Ivana je rekla, da je dobila od Boga dvojno nalogo, prvič rešiti mesto Orleans in drugič peljati kralja Karola VII. v Remeš, kjer bo kronan in maziljen.

Kralj je bil v stiski, ker ni vedel, kaj naj stori. Ker je bila Ivana popolnoma brez vsakega madeža in ji ni imel nihče kaj očitati, postavil jo je kralj pod varstvo svojega prvega dvornika. Tretji dan potem se je šele sklenilo, peljati jo pred kralja in ji izpolniti željo.

Pred Orleanom.

Bilo je tretji dan, ko je imela Ivana stopiti pred kralja. Grof Vendomski jo je zvečer peljal v veliko dvorano, v kateri je bilo nad tristo vitezov iz najstarejših in najimenitnejših žlahtnih rodomin cele Francoske zbranih. Kralj sam je bil med njimi in se popolnoma nič ni ločil od drugih vitezov; menil je, če je devica poslana res od Boga, me bo že spoznala.

Dvorska gospoda je kmetiško dekle zaničljivo pogledovala in trdila, da je s hudičem v zvezi; vendar pa se kralj ni zmenil za obrekovanje, ampak bil je edino radoveden, bo ga li dekle spoznalo ali ne. Ponosno je Ivana stopila v dvorano in čeprav še nikdar ni bila videla kralja, pokazal ji ga je vendar nek notranji glas; takoj ga je spoznala in pogumno stopila pred njega, rekoč:

„Devica Ivana sem, poslana od Boga, da osvobodim Orleans in potem tebe peljem v Remeš na kronanje.“

Kralj je stopil z njo na stran in se tiho pogovarjal z njo. Obraz se mu je razvedril in zdaj

ji je pošteno zaupal, ker mu je razodela vse njegove najskrivnejše misli, kakor bi mu znala brati v duši ter ga zagotovila, da je on kot Karol VII. edini pravi in postavni naslednik na francoskem prestolu. Obnašala se je tako mirno, spretno in dostojno, da so vsi navzoči priznali, da je videti, kakor bi bila uboga, kmetiška pastarica že iz mladih nog živela na dvoru in bila vajena dvorskih običajev.

Kralj je bil popolnoma prepričan, da biva v Ivani nek višji, nadnaravni duh; toda mučila je kralja dvomljiva misel, ali bo Ivana kos svoji težavni nalogi. Raditega si ni upal dati svojo vojsko pod njeno poveljstvo, ampak je kočljivo vprašanje predložil svetu svojih najboljših in najizkušenejših svetovalcev. Da bi jo skušal, pogovarjal se je večkrat z njo, a moral je priznati, da misli dekle pošteno in ni morda po sovražniku podkupljena hinavka, ki bi naj francosko vojsko spravila nasprotniku v roke, jo oziroma uničila kot zadnjo moč zbeganega kralja.

Tudi v mesto Orleans se je bila razširila vest o božji poslanici. Mesto je brž poslalo dva ugledna meščana pred kralja s prošnjo, naj postavi devico na čelo zbrane vojske in jo pošlje Orleanu na pomoč.

Preden se je kralj stalno odločil, poslal je Ivano v mesto Poitiers (Poatié), kjer je bila visoka šola z mnogo učenjaki. Pred samimi škofi in dru-

gimi učenimi in imenitnimi možmi morala je skozi tri tedne opravičevati in spričevati svojo nedolžnost in svojo poslaništvo od Boga. Predsednik velikega zbora je bil nadškof iz Remeša, ki je bil obenem prvi državni minister. Po dolgem preiskovanju in izpraševanju in po mnogoštevilnih odgovorih od strani Ivane prišel je izkušeni zbor dosledečega zaključka:

„Vsled njenega lepega obnašanja, neomažnega imena in modrih odgovorov, ki se morajo priznati kot od Boga navdahnjeni, njenega svetega življenja in vsled velike sile, v kateri sta Karol VII. in cela država — nadalje vsled velike nevarnosti, v kateri je zvesto in dobro mesto Orleans in ki zahteva pomoč v skrajni sili, je zbor sklenil, naj se devica pošlje z vojsko mestu v pomoč.“

Takrat je bila Ivana Dark stara sedemnajst let. Bila je za svojo starost nenavadno velika, lepo vzrastla in lepega obraza. Moč njenega telesa je bila tolika, da se je bojevala kakor vsak drug vitez. Njeni govori so bili tako navdušeni in prepričevalni, njeno obnašanje pa tako skromno, da ni nihče dvomil o njenem božjem poklicu; to pa tem bolj, ker sta se ji z lica brali pobožnost in udanost v božjo voljo. Sploh je cela njena postava pričala, da je nekaj višjega.

Kralj je torej zapovedal vojvodi Alensonu, naj gre devici do mesta Blois (Bloá) naprej in

naj tam preskrbi in pripravi večjo množino hranil, katera mora potem Ivana spraviti v oblegano mesto. V to svrho se ima devici dati oddelek vojakov.

Kralj je devici naročil lepo viteško opravo z železnim oklepom in čelado, ter ji podaril prelepega konjiča; meč pa in zastavo, katero ji je tudi hotel dati, ni sprejela, rekoč, da ji bode ta dva dal Bog. Imela je namreč nekoč prikazen, da visi v cerkvi svete Katarine v Fierboisu poleg velikega altarju meč, kateri je pripravljen za njo. Res se je tamkaj našel meč, ki je bil zaznamovan s petimi križi. V isti cerkvi pa je bila še bela zastava, platnena zastava, na kateri je bil naslikan naš Izveličar nad nebeško mavrico, sedeč na sodnem stolu in držeč zemeljsko kroglo v roki; pri nogah sta mu klečala dva angelja, a spodaj ste bili zapisani besedi: „Jezus — Marija!“ Eden izmed angeljev je držal v roki francoski grb, nad katerim je naš Izveličar dajal svoj blagoslov. Na drugi strani zastave je bilo naslikano Marijino oznanenje. Pred Materjo božjo je stal angelj, ki je dajal Mariji belo lilijo. Sicer pa se ta zastava celo nič ni ločila od drugih zastav.

Kralj ji je še v osebno varstvo in v postrežbo dal slugo, dva dečka, dva sela in dva hlapca in je imenoval kot Ivaninega spovednika Janeza Pas-kverela, učitelja in kateheta v avguštinskem samostanu v Toursu (Turu).

Francosko ljudstvo se je znovič ohrabilo, ko je vitka in krepka kmetiška hči s prijaznim obrazom in temnimi kodrastimi lasmi po vojaško oblečena sedla na konja ter se postavila na čelo najpobožnejšim vitezom. Čimdalje večje število kmetiškega ljudstva je odslej zgrabilo za orožje ter se navdušeno udeležilo boja za brambo mile domovine, ki jo je zapravljiva in nespravljiva gospoda hotela izdati tujcem.

Dne 21. aprila 1429 je Ivana dvignila svojo zastavo in je odkorakala proti mestu Bloisu, kjer se je zadržavala dva dni in koder je pisala Angležem pismo s približno sledečo vsebino:

„Vi, ki šotorite pred Orleanom, odpotujte v imenu božjem v Vašo domovino. Če ne storite tega, vedite, da sem jaz prva poveljnica za kraljem in kjerkoli Vas bom našla na francoski zemlji, povsod Vas bom preganjala, ali Vam je ljubo ali ne. — Mene je sam Bog poslal sem, on, ki je kralj nebeški, da Vas mož proti možu preženem iz cele Francoske. — — Kralj Karol naj ima kot edini dedič francosko deželo, ker to Bog hoče in je to tudi kralju po devici Ivani sporočil. In kralj bo prišel v Pariz v mogočnem spremstvu. — Vas pa, vojvoda bedforski, prosim, da uvažujete moj nasvet, ker bi bila sicer Vaša poguba itd.“

Da pokaže svoje vojaške zmožnosti, je imela Ivanka najprej mesto Orleans preskrbeti z živežem. Dali so ji kakih šest tisoč vojakov, s katerimi je

koncem meseca aprila odrinila iz Bloisa. Pred odhodom so se morali nji poverjeni vojaki spovedati in prejeti sveto obhajilo, a tudi med potjo so morali biti pobožni ter se spodobno obnašati, kakor bi se pripravljali za kako sveto dejanje.

Na njeno željo se bi bil moral oddelek premikati tako, da bi se bilo prišlo do mesta Orleansa na desnem bregu reke Loire (Loare). Pa ravno na tem bregu je stal vojvoda sufolški z glavno angleško močjo. Ivana se Angležev ni bala in je hotela iti skozi njihovo vojsko naravnost v mesto. Tretji dan je dospela pred mesto. V svojo nevoljo pa je spoznala, da so jo njeni spremljevalci varali in jo zapeljali na levi breg.

Tukaj so že čakale mestne ladije, da bi vzele Ivano s svojimi ljudmi na krov in jo prepeljale v Orleans.

Z razpetimi jadri so se ladije takorekoč pred žreli angleških topov peljale v mesto in glej — niti en strel niso nasprotniki izstrelili. Bržčas niso bili pripravljeni, ker so bili takratni topovi še silno okorni; tudi pa je bilo že pozno zvečer, ko so se ladje pripeljale do mesta.

Ivana je stala na svoji ladji v spremstvu najimenitnejših takratnih vitezov, kakor so bili maršal Boussac (Busak). Visoko je držala v roki svojo belo, plapolajočo zastavo.

Meščani so jo sprejeli z nepopisnim veseljem in jo slavili kot svojo rešiteljico. Gnječa je bila

tako huda, da sprevod kjerbodi ni mogel naprej. Dvesto vojakov suličarjev je dalo devici častno spremstvo.

Ivana se je najprej podala v cerkev, da se je tamkaj Bogu zahvalila, ker je dal, da se je mogla srečno preriti skozi sovražnika. Potem so jo spremili v njeno stanovanje, kjer je bila pripravljena imenitna večerja. Toda pobožna deklica ni hotela zavžiti nič drugega, nego košček kruha, namočenega v z vodo zmešanem vinu; po tej več kot skromnej večerji je šla takoj k počitku. Njen brat Peter, zvesti Janez iz Meca, Bertram Pulinjski in oproda vitez Aulon so imeli kot spremljevalci svoje stanovanje v isti hiši.

Ivana reši Orleans.

Drugo jutro je zahtevala Ivana, naj bi se napadlo sovražnika; imela je več privržencev, ki so jo podpirali v njeni zahtevi. Pa govorila je zastonj. Francozom je primanjkovalo poguma.

Vzela je torej pero v roko in je Angležem še enkrat zapovedala, naj takoj odidejo. Angleži so bili razburjeni in so jo imenovali navadno kravarico, ničvredno dekle, katero bodo zažgali, kakor jo dobijo v roke. Njenega poslanca so proti pravilom vojniškega zakona zaprli. Posmehovali so se, čuvši, da jih hoče preprosto kmetiško dekle ustrahovati. V takratnih časih pa je bilo preprosto ljudstvo silno praznoverno; tudi angleški navadni vojaki so bili praznoverni. Jeli so se bati pogumne device, misleč, da je dekle na belem konjiču z belo zastavo čarovnica, ki se je zapisala hudiču, da ji pomaga. Angleški poveljniki so sicer skusili boječim vojakom dopovedovati, da je vse to gola sleparija, s katero bi jih nasprotniki radi preplašili — a vse besede so bile zastonj.

Da jame nasprotnikom pomalem upadati pogum, so meščani kmalu spoznali; posledica je bila, da je Francozom jel pogum rasti in da so od ure do ure postajali bojevitejši. Ivankine besede so našle vedno bolj in bolj odprta ušesa, sosebno kadar je poudarjala:

„Jaz sem poslana od Boga; torej imejte do mene zaupanje; kajti sam Bog je, ki vas hoče rešiti!“

Takoj po svojem srečnem prihodu v Orleans je poslala svojega spovednika nazaj v Blois, da privede še ostale vojake v mesto.

Ko so naposled tudi ti vojaki pod vodstvom Ivaninega spovednika srečno dospeli v mesto, se ni dala pogumna poveljnica več zadržavati in je hotela v boj. Zapovedala je takoj drugi dan prostovoljni četi, naj napade angleške utrdbe pri cerkvi svetega Lupisa. Vojaki so storili po povelju, a so bili kmalu vrženi nazaj; jeli so bežati. Ivana je vse dobro opazovala in ko je videla, da njeni ljudje beže, stopila je sama naprej, začela begune zbirati in jih je peljala nazaj na bojišče. Sledili so ji maršal Boussac (Busak), baron Coulonges in še šeststo vitezov.

Na utrdbi se je vnel hud boj, ki je trajal cele tri ure; toda naposled so bili Francozi zmagoviti, so zavzeli utrdbo, pregnali Angleže in zidovje popolnoma razdejali ter požgali, kar je bilo lesenega. Angleška posadka je bila deloma

mrtva, deloma ujeta, mnogo angleških vojakov je pa pobegnilo.

Po vrnitvi neustrašenih zmagovalcev so zvonili vsi zvonovi po vseh mestnih cerkvah, kjer je ležalo ljudstvo na kolenih in goreče molilo k Bogu v zahvalo za prvo zmago, ki so si jo francoski vojaki zopet priborili nad oholimi Angleži.

Še tretjič je Ivana opozorila Angleže, naj opuste obleganje in se vrnejo v domovino. Tudi topot je bil njen opomin zastoj. Takoj drugo jutro je zgodaj zasedla svojega konjiča in vse pripravila za nov napad. Ob 9. uri je odjezdila z najpogumnejšimi vitezi in štiri tisoč vojaki pred mesto, da bi si osvojila trdnjavico svetega Ivana. Kakor hitro je angleški poveljnik te trdnjavo sam razdejal in zažgal, sam pa se je s svojimi ljudmi umaknil v močnejše utrdbe pri cerkvi svetega Avguština.

Ivana francoskih poveljnikov ni mogla pregovoriti, da bi takoj tudi te utrdbe napadli. Toda Ivana se ni zmenila zanje, ampak je zbrala četo najpogumnejših in se je zagnala nad utrdbe. Morala pa se je kmalu umakniti, ker se je razširila novica, da se bližajo Angleži z vso svojo močjo. Ivana ni čakala, ali je novica resnična ali ne; obnovila je napad in Francozi so pogumno udrli za njo. Bila je prva, ki je svojo zastavo nasadila na obzidje, kjer se je vnel najljutejši boj. Ivana se

je odlikovala s svojo pogumnostjo in neumornostjo od vseh bojevnikov v največji meri. Naposled se je vitezu Aulonu in nekemu drugemu Francozu posrečilo predreti obzidje in za njima je udrla skozi odprtino velika četa napadalcev.

Ravno je v mestu zvonilo Ave Marijo, ko so Angleži izgubili svojo najboljšo in največjo utrdbo pri mestu. Samo malemu številcu nasprotnikov se je posrečilo dospeti v trdnjavo ob mestu, vsi drugi so storili smrt ali v ognju ali pa v boju.

Nastopila je noč. Ivana se je umaknila nazaj v mesto, Francozi pa so s svojimi najboljšimi poveljniki ostali zunaj pred trdnjavo ob mostu, katero je devica hotela drugo jutro napasti. Vedela je že naprej, da bo drugi dan dobila rano.

Drugo jutro, kakor je napočil dan, se je podala Ivana čez reko. Na njeno željo so se morali vodje zbrati in ji obljubiti, da hočejo vso svojo moč zediniti v enoten napad. Ob deseti uri so začele trobente oznanjati, da se začne vršiti napad; topovi so začeli grometi in Francozi so od vseh strani planili na trdnjavo. Vnel se je najljutejši boj in če so se jeli Ivanini vojaki tu ali tam umikati, takoj je bila Ivana pri njih in jih navdajala s pogumom, rekoč:

„Danes mora biti angleška moč strta in potem bo pri nas zopet vse dobro!“

Bilo je to 7. maja 1429. leta. Že je minil poldan in mnogo Francozov je bilo mrtvih, a ni

se še moglo govoriti o nikakem uspehu. Pogum je jel vojakom pomalem upadati. To je Ivana takoj spoznala. Da bi vojake zopet zbudrila, pograbila je lestvo, skočila prva v jarek, naslonila lestvo na obzidje in začela naskok.

Zdaj se je izpolnilo njeno preddanšnje pre-rokovanje; zadela jo je namreč puščica za vrat in jo podrla na tla. Le slabo se je še mogla braniti proti napadom angleških vojakov. Prvi ji je na pomoč priskočil vitez Ivan Gamaški, ki jo je oprostil in jo dal iz boja zanesti. Okrog nje so stali njen spovednik in drugi vojskovodje; vsled nevajenih bolečin se je deklica razjokala. Kmalu pa se je zopet ojunačila, izdrla si lastnoročno puščico in si dala rano obvezati. Nato se je dala nekoliko na stran zanesti, kjer je opravila spoved.

Ivanina nesreča je vzela Francozom ves pogum. Jeli so se umikati in poveljnik Dunois (Dunoa) je dal trobiti k splošnemu umikanju. Znamenje k umikanju je dalo Ivani vse moči zopet nazaj. Skočila je na noge in zaklicala:

„Za Boga, prijatelji, v kratkem času bodeste zmagali! Ne dvomite vendar!“

V nekaterih minutah je bila že na konju, kakor bi se ji ne bilo nič prigodilo; vzela je zopet zastavo v roko in je jezdila proti trdnjavi. Pogled na prihajajočo devico je praznoverne Angleže splašil, nasprotno pa je Francoze ojunačil. Podvrgli so se zopet njenemu povelju in začeli trdnjavo

še huje napadati. V kratkem času sta stala Ivanka na eni strani in vitez Griesme na drugi strani zunanjega zida. Devica je svojo zastavo takoj nasadila na najvišjem mestu obzidja in je zaklicala sovražniku:

„Udaj se, udaj — kralju nebes! Imenoval si me ničvredno dekle, a vendar se mi smiliš!“

Poveljnik je prvič čutil nek poseben strah pred zmagovito devico. Skušal je pobegniti s svojimi ljudmi čez most in se rešiti. Toda most, ki je bil močno poškodovan, se je udrl pod težo bežečih in reka je požrla vse. Tudi pogumni poveljnik je našel smrt v vodi; železna oprava, čelada in meč so s svojo težo potegnili vsakega takoj na dno.

Zmaga Francozov je bila popolna. Devica se je vrnila v mesto in ljudstvo jo je z neštevilnimi klici pozdravljalo. Slovesno zvonenje, slovesni kresi, molitve in cerkvena opravila so sledili zmagoslavnemu dnevu. Duhovniki so po vseh cerkvah peli slovesni „Te Deum“ in ljudstvo je navdušeno pomagalo peti to himno.

Popolnoma premagani in iz vseh postojank pregnani Angleži so še tisto noč sklenili oditi in opustiti obleganje. Še preden se je začelo prav svitati, so se že postavili v vrste, da bi odšli.

Ker pa so Francozi mislili, da se postavljajo zato v vrste, da bi jih napadli, oziroma skusili napad na mesto, so se tudi sami uredili v bojne

vrste. Ivana je tudi prihitela in je vprašala, proti kateri strani je sovražnik obrnjen. Ko je dobila odgovor, je rekla:

„Za Boga — odšli bodo! Pustite jih pri miru in hvalite Boga!“

In res so Angleži odšli. Pred Orleanom so izgubili šest do osem tisoč ljudi, skoraj vse vojne priprave, težke topove in razno prtljago.

Hitro se je po celem Francoskem raznesla vesela novica, da so Angleži bili tepeni in da je Ivana Dark, katero so odslej imenovali „Devico Orleansko“, rešila mesto in tako izvršila prvo ji od Boga dano nalogo.

Ivana pelje Karola VII. v Remeš.

Že drugega dne po zmagi je odjezdila Ivana v spremstvu mnogih vitezov in oprod h kralju, da bi mu sama prinesla veselo vest o osvoboditvi mesta Orleana in bi ga peljala v Remeš h kronanju. Sešla se je s kraljem Karolom VII. v Toursu. Da so francoske kralje venčali v Remešu, je bila že starodavna navada.

Po njenem odhodu so Francozi skusili napad na Jargeau, a so bili občutljivo tepeni in so se morali umakniti.

Ko je prišla devica pred kralja, sprejel jo je z vsem svojim dvorom toli častno, kakor bi bila kaka knežja ali sploh visokorodna oseba.

Že pri prvem sestanku je pozvala kralja Karola VII., naj se takoj poda k venčanju v Remeš. Na dolgej poti do Remeša pa so nasprotniki še mnogo močnih mest in gradov imeli v svoji oblasti in skušeni možje so kralju za zdaj odsvetovali od predrznega naklepa.

Ivana, videvši, da vladata na dvoru glede njene zahteve le bojazen in dvomljivost, je rekla:

„Živela bom še samo eno leto in ne dalje. Treba bo torej paziti, da se bo ta čas dobro izrabil!“

Po dolgem prigovarjanju in hrabrenju in po mnogih resnih opominih, naj se vendar Boga ne žali z dvomi, se je kralj naposled vendar odločil za potovanje k venčanju v Remeš. Stavil pa je pogoje, da se morajo vse utrdbe in mesta ob potu v Remeš, ki so v angleških rokah, prej sovražniku odvzeti. Sosebno je menil trdnjave pod in nad Orleanom ob reki Loari. Ivana je v to privolila.

Začele so se torej resne priprave za nadaljno vojskovanje. Med pripravljanjem je prišel tudi drugi Ivanin brat, da bi jo spremljal. Pred odhodom je kralj poveril vrhovno poveljstvo nad vojsko Ivani in vojvodu Alenson. Bili so v vojski večinoma novi vojaki, a navduševal jih je isti duh, kakor stare bojevnike, ki so se že bili vojskovali pod Ivanino zastavo.

Ivana je svetovala, naj se najprej vzame močno utrjeni Jargeau. Poveljniki so ji od tega odsvetovali, češ, trdnjava je premočna, francoska vojska šteje samo štiri do pettisoč vojakov, a Angleži so veliko močnejši in za močnim zidovjem v varnem zavetju. Pa Ivana si ni dala ničesar dopovedati in je tako dolgo prigovarjala, da so naposled Francozi napadli sovražnikovo gnezdo.

Pa grof Suffolk je bil izkušen vojak in je prvi francoski naval sprejel tako krepko, da so se

morali Francozi umakniti. Stopila jim je torej Ivana na čelo in je jela Angleže, ki so zasledovali napadalce, poditi nazaj v mesto. Francozi so morali zdaj svoje topove obrniti proti trdnjavi in streljati po Ivankinem povelju in navodilu; kako je dobro vodila vso operacijo, se je kmalu pokazalo; kar po vrsti so se podirali stolpi in se je rušilo zidovje.

Tretjega dne je bilo podrtije že toliko, da je Suffolk poslal sela v francosko taborišče in prosil za premirje skozi petnajst dni. Premirje se seveda od francoske strani ni dovolilo. Nasprotno je Ivana takoj zapovedala, da se ima vojska postaviti v bojne vrste. Kmalu so se oglašale bojne trobente in so trobile k napadu.

Angleži so se obupno uprli odločnim francoskim napadom in boj je bil najljutejši. Ivana je bila vedno in povsod prva v boju. Že so jeli Francozi pod Ivankinim neustrašenim vodstvom prodirati, kar prileti kamnita krogla in jo vrže v okop. Sovražniki so se že veselili njene smrti. Toda devica je že v prihodnjem trenutku skočila na noge in z močnim glasom zaklicala:

„Le naprej, le naprej! Prijatelji, še to uro so Angleži naši!“

Francozi so zaupali Ivankinemu klicu in so drli kakor hudournik naprej. Vroč boj ob močno utrjeni in z vsemi vojnimi pripravami dobro pre-skrbljeni trdnjavi je trajal več ur. Naposled je bilo mesto vzeto. Padlo je ta dan 1100 Angležev, po-

veljnik grof Suffolk pa je prišel v francosko ujetništvo.

Glas o tej zmagi se je razširil daleč okoli in je privabil mnogo bojaželjnih mož v francosko taborišče; francoska vojska je kmalu narastla za tri do štiritisoč mož. Streljiva in drugih vojnih potrebščin pa ji itak ni manjkalo, ker se je takega gradiva vzelo dobro preskrbljenim Angležem več kot v obilici.

Brez velikih težkoč je francoska vojska na svojem potu v naskoku vzela most pri Meunu in je brez ovir zasedla mesto Beaugency (Božensi), katero je angleški poveljnik posadke Talbot brez upora prepustil prodirajočim Francozom. Edino v gradu imenovanega mesta se je utrdil in pripravil za upor. Francozi so seveda začeli grad oblegati in ga obstreljavati.

Med obleganjem gradu je prispel v mesto tudi grof Artus, vojvoda Richmondski, ki je bil prej Connetable (kontabl) francoski, t. j. vrhovni poveljnik črez celotno francosko vojsko; pripeljal je seboj mnogo grofov in vitezov, osemsto lokostrelcev in tisoč in dvesto bojevnikov z oklepom (oklopnikov.) Grof Artus se ni smel takoj pridružiti zmagujoči francoski vojski; bil je namreč pri kralju vsled svoje omahljivosti in dvoreznosti v nemilosti in ni se mu torej zaupalo. Šele ko se je izvedelo po vohunih, da se bliža velika angleška vojska pod Talbotovim poveljništvom, kateri se

bo treba z vsemi močmi postaviti v bran, oziroma porobu, smel se je grof Artus pridružiti Ivanini vojski. Moral pa je prej ob navzočnosti Ivane in cele vojske slovesno priseči, da bo vedno ostal zvest podložnik kralja Karola VII. in da ne bo nikdar česa rekel ali storil, kar bi znalo kralju ali njegovim vernim podložnikom škodovati.

Že drugi dan se je posadka v gradu jela pobotavati glede predaje; z dovoljenjem, da sme prosta oditi, je zapustila grad oblegovalcem.

Komaj so bili Angleži odšli, že se je v francoski vojski razširila novica, da se bliža sovražnik v toliki moči, kakor še nikdar prej; samo predstraže štejejo baje več tisoč vojakov. Ko je Ivana slišala to novico, obrnila se je k vojvodu Alensonu, rekoč:

„Angleži, ki pridejo nad nas, se ne bodo dolgo bojevali; morali bodo zmago pustiti nam; dobro boste morali rabiti ostroge, ako jih boste hoteli zasledovati!“

Ni trajalo dolgo in angleška vojska je prikorakala na polje pred mestom Beaugency-jem; vodili so jo trije poveljniki, že imenovani Talbot in pa Skalé in Fastolf. Sovražna vojska se je takoj uredila v bojni red.

Ivana jih je zagledala in že je rekla Francozom:

„Le neustrašeno bijte po njih! Ne bodo se dolgo ustavljali, ampak se kmalu pognali v beg!“

Francoski poveljniki so dobro vedeli, da imajo Angleži dobro izurjeno in izvežbano vojaštvo. Gledali so torej, da bi sovražnik Francozov ne napadel takoj skupno in v gostih vrstah, ker bi znalo to biti za Francoze nevarno. Izbrali so si torej najpogumnejše, lahko oborožene jezdece in naredili male čete, katerim je načeloval drzni la Hire; imel je skupno okrog tisoč in petsto takih bojevnikov. Ti bojevniki so imeli nalogo angleško vojsko vedno in vedno, zdaj od te in zopet od one strani držati in nadlegovati in jo ovirati pri narejanju nasipov in drugih utrdb.

Umljivo je, da se je la Hire po stranskih potih premikal in jel napadati le manjše čete. Tako je neka angleška četa počivala v gozdu in Hirovi jezdecu bi je bržčas ne bili našli, ker je bila goščava velika in gosta; toda jezdecu so spodili velikega jelena in ta je bežal naravnost proti angleškemu šotorišču. Iznenadil je sovražnike tako, da so zakričali, ko se je pognal nad nje. Hire je napadel četo in morala se je umakniti za vas Patay, kamor se je umaknil tudi večji del angleške vojske. Angleži so bili popolnoma zbegani, ko so videli francoske jezdece v večjem številu nadlegovati manjše izpostavljene angleške čete, a niso znali soditi, kako močen bi znal sploh nasprotnik biti.

Za vasjo je bil velik in dobro utrjen samostan; tega so hoteli Angleži porabiti kot nekako zaščitje. Toda Hire jim s svojimi lahкими jezdecu

tega ni pustil; posebno pa jih je s silo nadlegoval, ko je videl, da je tudi Ivana pripeljala jedro svoje vojske na plan in napadla umikajoče Angleže.

Kmalu je bila v angleški vojski popolna zmešnjava. Krdela so se brezuspešno branila vsako zase, o skupnosti ni bilo pri Angležih govora in pomalem so začele posamezne čete bežati na vse kraje. Francozi so jih zasledovali in grozovito pobijali; kri je tekla v potokih.

Poveljnik Fastolf se je s svojimi častniki rešil, ker je o pravem času pobegnil; seveda izkaže se vojaški poveljnik nikakor ne, ako prenáglo ubere svoje pete. Talbot in Skales pa sta se neustrašeno trudila, da bi spravila vojaštvo v red; a trudila sta se zastonj. Oba sta z mnogimi častniki in vitezi prišla Francozom v roke.

Angleži so bili popolnoma pobiti. Ivankine preroške besede so se imenitno uresničile. Zgodovina imenuje ta boj „krvavi lov pri Pataju“. Angleži so pustili na bojišču dva do tri tisoč mrtvih.

Čeprav pa je bil boj silno krvav in je padlo za takratne razmere mnogo nasprotnikov, vendar ni cela bitka trajala dalje kakor do opoldne.

Ko je Ivana videla toliko prelite krvi in opazovala zadnje grozno klanje, začela se je jokati. Ni mogla dalje gledati krvavega bojišča. Zbrala je torej najimenitnejše može svoje vojske in se je podala z njimi h kralju, da mu naznani veliko zmago, ki je bila za Francoze važnega pomena.

Kralj Karol VII. še vedno ni imel poguma iti v Remeš na kronanje; obotavljal pa se je še vedno, ker je preveč slušal ugovore svojega malomarnega svetovalca Tremouille-a (Tremuila). Vso svojo ognjevito zgovornost je morala devica porabiti, predno ga je pregovorila na pot v Remeš. Vedno in vedno je morala malosrčnemu kralju klicati:

„Ne boj se! Nikogar ne boš našel na potu, ki bi bil zmožen tebi kaj storiti.“

23. junija so nastopili pot; Ivana je šla s svojima bratoma in z izbrano četo najpogumnejših in najodličnejših bojevnikov kralju in njegovi vojski naprej. Tudi na tem potu so se izpolnile Ivankine preroške besede. Nasprotniki namreč se res niso kralju ustavljali nikjer, ampak ognili so se mu ter ga pustili mirno dalje iti, kakor hitro so zagledali deklico z belo zastavo; in skoraj vsa mesta, mimo katerih je stopala kraljeva vojska, so se dobrovoljno podala.

Pot do Remeša je bila dolga osemdeset milj in zelo težavna, ker so bile v takratnih časih poti zelo slabe ali pa jih kjerbodi ni bilo.

Tudi do Remeša so bile le tuintam ceste. Vseeno pa je devica pogumno prodirala naprej in pripravljala pot kralju in njegovi vojski. Karol VII. je imel okrog dvanajsttisoč mož; bili so sami pogumni, izkušeni in odlični ljudje.

Prvo večje in močnejše utrjeno mesto, mimo katerega je kralj na svojem potovanju v Remeš prišel, je bilo Auksere. Mesto se je dobrim potom udalo. Čim dalje se je Karol VII. premikal, tem več vojakov je imel, ker so možje od vseh strani vreli k njegovi vojski. Vsled mnogoštevilne kraljeve vojske se je tudi mesto Florentin udalo brez vsakega boja. Mesto Trojes pa je zaprlo mestne duri in posadka z meščani je izvršila drzen napad na prve čete francoske vojske. Mesto je bilo močno utrjeno in je bilo dobro preskrbljeno z živili in vojnimi potrebščinami; imelo je pogumno vojaško posadko in odločno meščanstvo. Zatorej je vsako pogajanje glede predaje odločno odbilo, kakor bi bilo dobro vedelo, da manjka kraljevi vojski topov za obleganje. Karol VII. je bil pa res v hudi stiski, kajti primanjkovalo mu ni le vseh priprav za obleganje, ampak tudi glede živil mu je predla slaba; pretila mu je nevarnost, da nastane lakota v francoski vojski.

Kralj in njegovi poveljniki so že hoteli obleganje opustiti, toda Ivana ni v to privolila. Zahtevala je nadaljno obleganje, rekoč kralju s pre-roškim glasom:

„Še jutri bode te gospod tega mesta!“

Drugo jutro je uvrstila vojsko v vojni red in jo je s svojo belo zastavo peljala pred mestne okope. Vitezi, oprode, vojaki in sploh vsi, ki so imeli zdrave noge, morali so na delo in nositi ka-

menje, les, šumo in enako travino, iz katere so naredili tik mestnega obzidja nasipe, ali zasipali globoke okope okrog obzidja in si tako naredili pot do zadnjega.

Delo je trajalo celi dan in še potem celo noč, preden je bilo dovršeno.

Ko so zjutraj meščani videli, na kakšen način jim misli oblegovalec priti do živega in ko so zagledali devico s svojo belo zastavo na čelu bojnih vrst, so se silno prestrašili. Upadel jim je ves pogum. Takoj so poslali poslanca h kralju in mu dali po njih izraziti svojo udanost in pokorščino; obljubili so mu zvestobo in ga priznali kot svojega edino pravega kralja.

Karol VII. je šel s svojimi vojaki v mesto in mu je odpustil napad na njegove prve straže.

Takoj drugi dan se je kralj podal s svojo vojsko naprej. Prišedši do mesta Chalons-a (Šalona) mu je meščanstvo takoj poslalo svoje poslanca, katere je vodil škof, nasproti; ti so prinesli mestne ključe na svilnati blazini in izrazili globoko udanost. Brez ovir je šel kralj v mesto, a se ni dolgo zadrževal v njem, ampak je kmalu šel dalje.

Tako se je bil približal mestu Remešu na daljavo štirih ur. Komaj so po mestu izvedeli, da je kralj blizu, že je angleško-burgundska posadka odkorakala pri nasprotnih durih iz mesta in se umaknila francoski vojski. Tudi to mesto je poslalo

kralju poslance nasproti, proseč ga, naj mu odpusti odpad. V znamenje globokega kesa mu je poslalo ključe mestnih vrat.

Karol VII. je zvečer jezdil v mesto, kateremu je odpustil odpad; njemu na strani je jezdila Ivana.

Drugi dan so se začele priprave za slovesno kronanje. Kralju je bilo posebno žal, ker se ni mogel dati kronati s staro francosko krono in starim žezlom, s katerima so bili kronani prejšnji kralji, ker so bila vsa starodavna kraljevska znamenja v angleški oblasti v mestu St. Denis-u. Morala so se torej nova preskrbeti.

Kralja so dne 17. julija 1429. svečano pomazili in venčali za francoskega kralja. Najprej se je klečečega z mečem dotaknil vojvoda Alenson in ga tako označil za viteza, potem ga pa je pomazilil in kronal remeški nadškof na istem svetem mestu, na katerem so njegovi predniki že več sto let pred njim sprejemali vladarsko oblast.

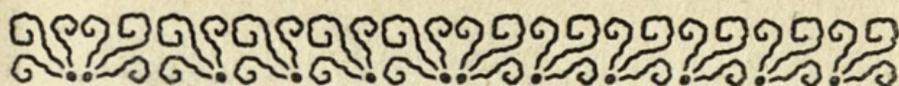
Med svečanostjo je devica Orleanska v popolnej vojaškej opravi z deviško zastavo v roki stala poleg mnogo izkušaneega kralja, kateremu je rešila očetovski prestol. To je bil najlepši dan njene sreče, zlasti ker se je tudi njen stari oče udeležil nenavadne slovesnosti ter z lastnimi očmi gledal slavo svoje hčerke.

Po končanej slovesnosti je devica pokleknila pred kralja in je s solznimi očmi rekla:

„Blagi kralj, zdaj je izpolnjena božja volja! Bog je hotel, da sem otela mesto Orleans in sem vas peljala v Remeš, kjer ste bili venčani za kralja, da vidi svet in spozna, kdo je pravi francoski kralj in čegava je pravzaprav francoska krona.“

Poleg Ivankinega očeta se je udeležil slovesnosti tudi njen starejši brat. Mesto Remeš ju je radi Ivane slovesno sprejelo, ju počastilo in pogostilo. Konečno je bilo mnogo pogumnih vojakov potrjenih za viteze in sledile so veselice in viteške igre; tudi dragocena darila je kralj razdelil med najvrednejše. Ivana je tako rešila tudi svojo drugo nalogo.

Ivana ujeta.

Ali s kronanjem v Remešu še ni bil konec dolgoletne krvave vojske, kajti Angleži so še velik kos francoske države ter tudi glavno mesto Pariz imeli v svoji oblasti.

Devici Orleanski ni dalo miru, dokler ni bila vsa prelepa domovina oteta tuje sile. Vendar ji je nek notranji glas pravil, da je s kronanjem dovršila svojo nalogo in se zdaj pravzaprav nima več vmešavati v francoske politične dogodke. Prosil je torej, naj jo puste domu k starišem, kjer hoče zopet mirno živeti kakor prej.

Vendar pa kralj ni hotel ustreči njeni prošnji in tudi njeni svetovalci so ji prigovarjali, naj še ostane pri vojski, dokler je še sovražnik na francoskih tleh.

Nerada je ustregla kraljevi želji. Čutila je namreč, da jo je tista nadnaravna moč, ki jo je dozdej vodila, zapustila in da se zdaj ne bo več mogla bojevati drugače, kakor vsak drug navaden človek.

Iz Remeša se je Karol VII. podal s svojo vojsko proti Parizu. Povsod so se mu mesta rado-
voljno udala in povsod je bil slovesno in z ve-
seljem sprejet. Samo eno mesto se ni hotelo udati,
ker je imelo tujo posadko; kralj ga je vzel s silo,
a ni imel pri obleganju nikakih težkoč.

Ivano je vedno bolj mikalo iti domu; lotilo
se je je globoko domotožje. Prosila je kralja, naj
njeni rojstni vasi Domremiju opusti vse davke,
ker je vas silno revna. Kralj je storil po Ivanini
prošnji in 31. julija 1429 napisal posebno listino
o popolni oprostitvi davka in to listino je tudi
dne 28. junija 1610 potrdil kralj Ludvik XIII.

V bližini Pariza je medtem vojvoda Bedford
postavil vojsko, ki je štela 12.000 mož, Francozom
nasproti. Pa upal si ni napasti nasprotnika in se
je kmalu umaknil za varno in trdno zidovje glav-
nega mesta. Tukaj se je resno in odločno branil.
Boji so bili hudi in krvavi; premnogokrat so se
borili mož proti možu, četa proti četi. Ti boji so
ostali še do danes v ljudskem spominu.

Po celej Francoskej so jeli zdaj plemiči vsta-
jati, zbirati ljudi in napadati gradove, kateri so
še bili v angleški lasti. Tudi marsikatero močno
utrjeno mesto je prišlo na ta način zopet v do-
mače roke.

V Deniju je bila Ivana dvema otrokoma krstna
botra. Ko je nekoč šla po ulici, videla je sprijeno
deklico, ki je delala javno pohujšanje. Ivana je

razkačena zgrabila za meč in je z njim udarila po izprijenki; meč se je razdrobil na drobne kosce. Ta prigodek je devica smatrala kot božje znamenje, da je zanjo čas vrniti se v domovino. Zopet je prosila kralja za dovoljenje, a zopet ji ga je odbil.

Ivanka je torej morala v boj. Ali prevzetna dvorska gospoda, kateri slava preproste kmetiške hčere nikakor ni bila po volji, zadržavala je kralja, da se je tako dolgo obotavljal, dokler se niso znovič ohrabрили in ojačili nasprotniki. Šele ko so se Angleži resno pripravili na vojsko, šel jim je Karol VII. nasproti. Toda tudi z obleganjem Pariza se je slabotni in premalo samostojni kralj obotavljal in s težavo ga je Ivana pregovorila, da je zopet ukazal napadati glavno mesto. Tu je bila devica tretjič ranjena, ali to je ni toliko bolelo, kolikor novo kraljevo povelje, da se mora francoska vojska umakniti nazaj čez reko Loiro (Loaro).

Pri obleganju mesta Pariza se je še bolj pokazalo, da je Bog devico Orleansko nehal rabiti kot svoje orodje; kajti že prvi napad je popolnoma izgubila; ko so zvečer šteli padle in ranjene, našteli so jih tisoč in petsto. Tudi njen voz je prišel sovražniku v roke.

Popolnoma obupana je hotela bojišče zapustiti in se ni hotela nobenega boja več udeležiti. Toda poveljniki so ji prigovarjali in so jo hvalili, češ, da je skrajno pogumna. Tolažili so jo vsled

izgube toliko vojakov, rekoč, da bi bilo mesto drugi dan gotovo padlo v francoske roke. —

Zima se je naglo začela bližati. Kralj je svoje vojake razdelil na posamezna dobljena mesta in vzete gradove, ostale čete pa so se umaknile, da bi v miru prezimile.

Kralj je zdaj izkazoval Ivani razne dobrote. Hotel je pokazati, kako visoko ceni njene zasluge za francoski prestol. Na njegovo povelje je morala nositi najdragocenejšo obleko in vojaško opravo; obleka je bila iz najfinejših in najdražjih snovi in je bila obšita z najdragocenejšo kožuhovino. Ne bomo dalje naštevali, kakšno obleko je nosila; dovolj je, ako povemo, da bi se take obleke niti kraljeve princezinje ne bile smele sramovati. Potem je tudi imela mnogoštevilno služinčad, ki ji je vsako željo brala že iz oči in ji stregla na najboljši način.

Meseca decembra l. 1429. je kralj Karol VII. napisal listino, na podlagi katere ni samo devico Orleansko, ampak tudi njenega očeta Jakoba Dark, mater in brate ter njihove zakonske potomce vzdignil v plemenitaški stan. Povrh pa je nji na čast dal kovati spominski novec, ki je imel na eni strani njeno podobo, na drugi strani pa roko z mečem in nadpisom: *Consitis Dei*, to se pravi približno: Po božjih sklepkih.

Mirovanje čez zimo je porabil kralj na ta način, da je burgundskemu vojvodi ponudil roko v prijateljsko razmerje. Pa vojvoda se je obotavljal

in je stremil dobičke dolgotrajne vojske porabiti kolikor mogoče v svoj prid.

Tudi papež Martin V. je posredoval in prigovarjal vojvodi, naj sklene mir. Pa vojvodi to ni bilo všeč. Podal se je v Pariz k vojvodi Bedfordu, katerega je prosil, naj mu da vrhovno poveljništvo čez glavno mesto; oba sta si obljubila, da hočeta vsa posestva dobiti zopet nazaj in kralja Karola VII. prepoditi.

Večje bitke črez zimo res ni bilo, a boj se je nadaljeval v malih mejah skozi celo zimo in je nudil v mali obliki marsikateri krvavi prizor. Pred pomladjo se je Francozom posrečilo Angležem vzeti več trdnjav, a nasprotno so tudi Angleži vzeli Francozom mesto St. Denis, čeprav se je francoska posadka borila kakor lev.

Ivana je črez zimo dalje časa bivala v Bourgesu (Buržu), dokler ji niso kraljevi svetovalci dali nalogo, naj oblega mesto Saint Pierre le Moutiers. Devica Orleanska je ubogala in je nalogo rešila prav dobro in sicer na ta način, da je mesto popolnoma obkolila in v slabem letnem času edino oblegala in delala razne priprave za uspešen napad. Preden pa je mogla vse priprave izvršiti, dobila je povelje, da mora mesto napasti. Prvi napad so oblegani tako dobro odbili, da so se Francozi v begu morali umakniti daleč nazaj. Edino ona in še nekateri zvesti se niso hoteli umakniti. Zbrala je torej svoje vojake še enkrat in je obno-

vila napad. Novi napad se ji je posrečil in kmalu je bilo mesto v njenih rokah.

V najhujšem zimskem času je dobila kmalu nato povelje, naj začne oblegati trdnjavo Charité; trdnjava pa je bila tako dobro utrjena in so jo posadka in meščani tako dobro branili, da ni Ivana ničesar opravila in se je morala brez uspeha umakniti. Rešila pa je mesto Melun, katero so Angleži oblegali; napadla je oblegovalce in jih prepodila.

To se je zgodilo kratko časa pred Veliko nočjo. V velikonočnem času ji je angelj oznanil, da bo prišla še pred godom Janeza Krstnika (24. junija) v ujetništvo.

Od tega časa, ko ji je angelj to oznanil, molila je vedno k Bogu, naj jo reši muk dolgega jetništva in jo rajši vzame kmalu k sebi v nebo.

Samo bratje in še nekateri zvesti privrženci so jo spremljali v Lagni. Ni bila še dolgo tukaj, ko se je po mestu razširila novica, da koraka mimo mesta poveljnik Frank Daras, eden najdivjejših in neusmiljenejših angleških poveljnikov in ima v svojem spremstvu okrog tristo do štiristo vojakov in nekaj bogatega plena.

Devica Orleanska ni mnogo premišljala. Zbrala je zanesljivo četo in je udarila po Angležih s tako silo, da je bil poveljnik ujet, vojaki deloma pobiti in deloma razpršeni, bogati plen pa v francoskih rokah. Poveljnik je prišel kmalu potem pred so-

dišče, ki ga je spoznalo krivega cestnega ropa; bil je obsojen k smrti in tudi usmrčen.

Iz Lagnija se je Ivana podala v Compiègne (Kompjenj). Njeni dosedanji privrženci so jo začeli zapuščati drug za drugim, a prihajali so zopet novi. Ni trajalo dolgo in že je imela okrog sebe zbranih dva tisoč mož.

Vojvodi Burgundskemu se je medtem posrečilo dobiti v roke mesto Choisi in od tukaj je korakal proti Compiègne-ju s svojo glavno vojsko. Tudi Angleži so ga podpirali in so mu poslali v pomoč petnajst sto vojakov. Vojvoda je jel mestu žugati, a Ivana je bila že prej zbrala vojake in jih postavila v mesto, ki se je veselilo pomoči. Šeststo možmi je takoj naredila iz mesta izpad in je Burgundce potisnila nazaj. V vročem boju je premalo pazila na varnost svoje osebe in se je predaleč oddaljila od svojcev. Sovražnik je istočasno dobil nove pomoči. Sovražnikova premoč je bila prehuda in francoski bojovníki, med katerimi je bilo tudi dosti nasprotnikov slavne kmetiške deklice, morali so se pomikati nazaj proti mestu. Devica Orleanska se je hrabro bojevala in se zadnja upirala pritiskajočemu sovražniku; ali preveč se je bila zamudila in niti zapazila ni, da so bili njeni vojaki že v mestu in so zaprli duri za seboj. Pot ji je bila že odrezana, ko je spoznala nevarnost. Vseeno pa se je pogumno bojevala naprej in je skusila prodreti skozi nasprotne

vrste, da bi pobegnila v Pikardijo. Toda močan angleški lokostrelec jo prime za obleko, potegne s konja in po hudem boju je bila devica premagana. Z divjim veseljem so jo peljali vojaki v taborišče.

Lionel iz Vendome jo je močno zastraženo prepeljal v Marignij, jo tam prodal vojvodi Ivanu Luksemburškemu in ta jo je dal vreči v trdno ječo in jo je dal noč in dan stražiti.

Ujeta je bila devica Orleanska dne 30. maja leta 1430. v bližini mostu pri Compiègne-ju.

V ujetništvu.

Hitro kakor blisk se je po celej deželi raznesel žalostni glas, da so nasprotniki ujeli slavno francosko junakinjo. Po vsem Francoskem so jako obžalovali nesrečno devico, le nehvaležni kralj Karol VII., ki je vedno rad poslušal svoje hudobne svetovalce, ostal je trdega srca in se niti ganil ni, da bi rešil veliko svojo dobrotnico.

Nasprotno pa je ujetje device Orleanske Angleže in Burgundce napolnilo z nepopisnim veseljem. Vsa nasprotna vojska je uprizorila veliko veselico in okrog Pariza so še celo zažigali krese, dali peti slovesne maše in po mašah slovesni „Te Deum“.

Na povelje Ivana Luksemburškega so Ivano prepeljali iz Marignija v grad Beaulieu (Boljé); pa ta grad se jim kmalu ni zdel dovolj varen in bali so se, da bi jim znala devica pobegniti iz lastne ali pa s tujo pomočjo. Vlekli so jo torej v ječo v Beaurevoir (Borevoar). Tukaj so jo zaprli kakor najhujšo hudodelnico. Vendar pa so bili ti dnevi zanjo še primeroma dobri, vsaj veliko

bolji kakor dnevi ujetništva pri njenih smrtnih sovražnikih Angležih.

Ko se ji je povedalo, da jo menijo prodati Angležem, je Ivana skoraj obupala. Čeprav je imela še vedno prikazni in čeprav jo je sveta Katarina v prikaznih tolažila, vendar je nekega dne pol v blaznosti skočila s stolpa gradu Beaurevoir v globočino, ko se je prej še prekrižala in priporočila dušo Materi božji.

Toda Bog ji je to dejanje odpustil in ni hotel, da bi si na tako grešen način končala življenje. Kakor je sama pri sodnji priznala, so jo angeli prestregli s svojimi rokami in stražniki so jo našli sicer brez zavestno, a le malo poškodovano.

Po tem dogodku ni tri dni hotela ne jesti ne piti. Šele po tolažbah svetih prikaznij je dobila njena duša zopet mir.

Francoze je Ivankino ujetje silno razsrdilo. Od vseh strani so začeli napadati Angleže in so jih v mnogih bitkah in manjših pobojih premagali. S takim početjem pa so srd proti Ivani le še netili med Angleži.

Ker so se Angleži silno bali, da bi devico Orleansko znali Francozi s silo ali pa z denarjem zopet oprostiti, trudili so se na vse kriplje, da bi jo dobili po vsaki ceni v svojo oblast. Na prizadevanje Angležev je Martin Bilon, generalni vikar velikega inkvizitorja, nekakega najvišjega duhov-

nega sodnika v krivoverskih zadevah, že pred ujetjem device Orleanske od Francozov zahteval, da se mu ima izročiti, ker je krivovernica in se ima pred inkvizicijsko sodišče postaviti. Toda kralj Karol VII. in njegovi svetovalci so se posmehovali tej zahtevi. —

Angleži so smatrali brezsrčnega škofa beauvaiskega (boveskega) za najpripravnejše orodje, ki bi maščevanjaželjnosti Angležev, najbolje ustregel. Prosili so ga torej, naj on prevzame duhovno sodništvo nad devico Orleansko. Utemeljevali so svojo prošnjo rekoč, da ravno on sodi za sodnika, ker je bila Ivana ujeta v njegovi škofiji. Brezsrčnega duhovnika je svet dobro poznal z imenom Peter Couchon (Kuhon) in kolikor ga je bolje poznal, toliko bolj se ga je bal. Bil je pa strasten privrženec Angležev in njihovega nasilja.

Brezvestnež se je začetkoma branil prevzeti sodniško mesto. Dobro je vedel, kakšen hrum in šum bo naredilo sodnijsko postopanje proti devici Orleanski po vsem svetu. Tudi pa se je bal soditi, ker ni imel nikakih podatkov, oziroma nikakih dokazov o Ivanini krivdi. Izgovarjal se je torej, da se mora prej posvetovati z učenjaki in strokovnjaki pariške visoke šole; kaj bodo ti rekli — to mu bo merodajno in odločilno.

Tako je tudi storil. Podkupljeni Parižani pa so mu svetovali, naj prevzame krvavo, nepošteno, nepravilno in neusmiljeno častno službo.

Učenjaki so dne 14. julija leta 1430. poslali pismo luksemburškemu vojvodi, v katerem pismu so trdili, da je Ivana pravo katoliško vero onečastila, onečastila cerkev božjo, božjo visokost razžalila na surov način, ker je krive nauke razširjala po Francoskem, razširjala nevero in paganstvo. Vsled tega se ima jetnica izročiti ali škofu ali pa inkvizitorju, da se obsodi. Edino na ta način se lahko zadosti pravi krščanski veri.

Tej zahtevi se je nato pridružilo tudi mnogo duhovnikov; toda duhovništvo je bilo v tistem času popolnoma popačeno in ni imelo nikakega ugleda.

Vojvoda Burgundski in Luksemburški nista imela do duhovništva nikakega zaupanja. Zbrala sta torej mnogo vitezov in žlahtnikov in sta jim predložila pismi pariških učenjakov in angleške vlade. Hotela sta se z njimi posvetovati, ali bi naj oddala Ivanko duhovniškemu sodišču ali ne.

Pa angleški kralj je obema vojvodoma obljubil za takratne razmere zelo visoko odkupnino 6000 zlatnikov in Lionelu iz Vendome, ki je Ivanko prepeljal v ujetništvo vojvode luksemburškega, letno darilo dvesto do tristo zlatnikov.

Za slučaj pa, da bi se oba vojvodi branila za ta denar prepustiti jetnico, ponudil je kralj v istem pismu 10.000 zlatih frankov; to pa je cena, za katero se je po takratnih starih postavah moral izročiti vsak jetnik.

Zdaj torej ni bilo več branitve, kajti cena je bila tako visoka, da se je Ivana morala izdati, sicer bi bila oba vojvodi zadela postavna kazen. Vojvodi se nista več branila, ampak sta dne 20. oktobra 1430 prejela denar in obenem Ivano oddala Angležem.

Boveski škof, že prej imenovani Peter Couchon (Kuhon), je bil zvit lisjak in ko so mu Angleži izročili Ivano, naj jo sodi, odlagal je navidezno prav dolgo, kakor bi iskal postavno upravičene uzroke, na podlagi katerih bi potem lahko nastopal proti obtoženki. Angležem in sploh vsem Ivaninim nasprotnikom je bilo odlaganje neljubo; raditega se je pariška visoka šola v dveh pismih z ostrimi besedami obrnila do Couchona.

Vsled prizadevanja imenovane visoke šole, oziroma njenega profesorskega kolegija morala je Ivana v trdni mestni stolp mesta Rouana, kjer je ravno takrat bival angleški kralj s svojimi svetovalci in veljaki. Tukaj se je zdaj tudi osnovalo sodišče, kateremu se je pridružilo šest visokošolskih učiteljev.

Škof Peter Couchon je dobil dne 3. januarja 1431 pooblastilo, ali bolje rečeno povelje, naj začne nemudoma s sodnijskimi obravnavami. Tožili so Ivano kot krivoverko in čarovnico. Toda povod k temu postopanju ni bila ljubezen do Boga in prave vere, kakor se je hotelo svetu javno dokazati, ampak ime Boga se je edino zlorabilo, da

bi se javnemu svetu metal pesek v oči; edini povod in pravi povod pa je bil, da bi se nedolžnica usmrtila in bi njeni sovražniki imeli zadostženje. Povrh tega pa so hoteli tudi pravega kralja Francoske, Karola VII. in njegove privržence osmešiti in jih pred svetom očrniti, češ — s čarovnico in krivoverko so bili v zvezi, torej so tudi sodelžni vseh hudobij, radi katerih se ima Ivana obsoditi. S smrtjo Ivane bi se naj zopet zadostilo omadeževani vojaški časti večkrat premagane angleške vojske.

Dva meseca so sodniki izpraševali devetnajstletno Ivano, a ko ji ničesar niso mogli dokazati, so zahtevali, da vsaj prekliče svoje prikazni. Nedolžna devica pa se je tudi pred sodnijo branila ravno tako neustrašeno, kakor prej v boju z mečem v roki. Dasi ni znala ne čitati in ne pisati, zagovarjala se je tako jasno in razumljivo ter tako bistrourmno odgovarjala na raznotera vprašanja, da so se ji učeni sodniki kar čudili. Stanovitno je trdila, da je bila od Boga poslana in pozvana v boj za milo domovino in da pač prikaznij ne more zatajiti, ker se ji njene svetnice še zdaj prikazujejo, jo tolažijo in ji dajejo svete. Hudobni sodniki pa so odkritosrčne njene zagovore zapisovali napačno ter jih tako previjali, da bi naposled iz lažnjivih zapisnikov lahko dokazali, da je bila zavezana s hudičem in bi jo lahko obsodili na smrt. —

Ivana je bila noč in dan vklenjena v težke verige, ki so bile pritrjene k močnemu stebru. Povrh pa je imela mnogo vojaških stražnikov, izbrani najboljši izmed najslabših angleških vojakov. Stražniki ji niso nikdar dali miru, ravnali so surovo z njo, jo trpinčili in zasmehovali. Še celo ponoči ni imela miru uboga jetnica. Premnogokrat so jo stražniki prebudili iz spanja in ji zaklicali, naj se takoj pripravi za zadnji pot, kjer je na morišču že vse pripravljeno. S takimi izmišljotinami so jo hoteli vedno in vedno navdati s smrtnim strahom. Pa tudi na vse druge mogoče načine so ji nagajali. Ko so jo nekoč zopet napadali, kričala je s tako silo, da ji je prihitel na pomoč grof Vavrik, mož, kije še imel nekoliko človeškega usmiljenja v srcu. Ta je tudi zahteval in dosegel, da je dobila Ivana druge stražnike, kateri so potem vsaj nekoliko boljše ravnali z njo.

Dne 9. januarja istega leta je Peter Couchon prvič zbral devet sodnikov na posvetovanje. To sodišče je sklenilo, da se imajo vse vesti in vsa poročila o življenju in delovanju device Orleanske nabrati in sestaviti, a k prihodnjim sodnijskim obravnavam naj se poleg sodnega dvora povabijo tudi nekateri drugi najpobožnejši in najučenejši možje, možje, o katerih je bilo znano, da so dobro poznali in proučili vsa nebeška in človeška prava.

Res so izbrali nekaj takih mož, a kaj, ko so bili ti le orodje nekaterih mogotcev in Ivaninih

nasprotnikov. Kot tožnika so si izvolili Janeza Estivet, surovega, hudobnega in Angležem do skrajnosti udanega moža. Mesto preiskovalnega sodnika je imel škof Peter Couchon sam, a njegov namestnik je bil Janez Lafontaine; ta je bil sicer pravičen in visokoizobražen mož. Nadalje so si še izbrali posebna dva sodnika zapisnikarja.

Najprej so poslali Nikolaja Bailli-ja v Ivanino domačijo z nalogo, naj tam poizve in popiše vse, kar bi se znalo porabiti v dokaz, da je Ivana nepošteno živela. Nikolaj se je vrnil, a je prinesel edinole vest, da je v domačiji staro in mlado edinole tega prepričanja o Ivaninem življenju, da je dozdej živela tako kot dober in poslušen otrok, kakor tudi kot najpobožnejša katoličanka, katere največje veselje je bilo, ako je mogla prav velikokrat obiskati cerkve in druge svete kraje.

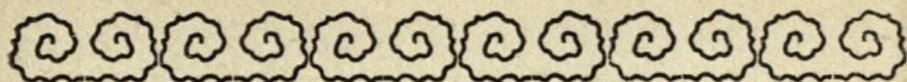
Škof Peter Couchon ni bil s poročilom zadovoljen, ampak nasprotno ga je vest silno razkačila. Očital je Nikolaju, da je izdajalec in da ni svoje naloge izpolnil tako, kakor bi bil moral in kakor se mu je velevalo.

Brž potem se je moral nek duhovnik spreobleči v navadno obleko in iti k Ivani. Lagati ji je moral, da je njen domačin. Stavil ji je razna verska vprašanja, kakor tudi vprašanja o njenih prikaznih, da bi jo na ta način vlovil v past, katero so ji nastavljali.

Ker jim pa vse to ni prineslo zaželenega uspeha, pomagali so si na drug način. Škof Peter Couchon je privzel sodnijskemu zboru še nekaj sodnikov, ki so bili Ivani nasprotni, da bi imel pri glasovanju večino na svoji strani. Učenjaki pariške visoke šole so imeli poleg svoje navadne plače še na dan približno osem kron naše veljave kot priklado.

Ta sestavljena sodnija je zdaj sklenila, da se ima 21. februarja začeti z zasliševanjem.

Sodnijska obravnava.

Sodnijski zbor je imel od 21. februarja in do 17. marca nič manj nego sedemnajst sej; vsakokrat je bila Ivana navzoča in vsakokrat so jo zaslišavali. Pri prvih šestih sejah ni bilo nič manj nego šestdeset nekakih porotnikov navzočih; od sedmega zasedanja naprej pa ni bila nobena priča navzoča, ali pa jih je bilo navzočih samo nekaj. Navadno so jetnico izpraševali pri vsakem zasedanju po tri do štiri ure; vprašanja so ji stavili semintje, da so jo le še hujše mučili. Še celo nekaterim porotnikom, ki so bili Ivani naklonjeni, se je zdelo tako početje mučno in neusmiljeno. Pri večnem izpraševanju niso poznali nikakega redu, preskakovali so od enega predmeta do drugega, a niso pri nobenem vprašanju dali jetnici le toliko časa, da bi bila mogla vprašanje le količkaj premisliti in naj bi bilo to še tako važno. Ako ni odgovorila takoj, kričali so nad njo od vseh strani in so jo skušali še bolj zbegati.

Tolažbo, katero vera in cerkev dovoljujeta nesrečnežem, so ji odrekli; prošnjo, da bi smela hoditi k sveti maši, so ji že takoj v začetku odločno odbili, rekoč, da nosi moška oblačila in da je obtožena takih hudodelstev, katera ji zabranjujejo vstop v sodišče.

Pri kralju Karolu VII., za katerega je bila darovala vso svojo življensko srečo in za katerega je šla tolikokrat v smrtno nevarnost, se je uresničil pregovor, ki pravi, da je nehvaležnost plačilo tega sveta. Niti s prstom ni ganil in ničesar ni storil zanjo, ampak brezupno jo je prepustil njenim smrtnim sovražnikom.

Njeno duševno in telesno stanje je bilo strašno. Povsod je videla nastavljene mreže in pasti, povsod izdajstvo, vedno so jo trpinčili duševno in telesno, a v ozadju se ji je prikazovala smrt v ognju.

Toda njena dobra vest in zavest, da so bila vsa dela dobra, kolikor jih je storila v svojem življenju, tolažili ste jo v najboljši meri.

Čeprav pa se je v mladosti naučila le nekaj molitev in verskih resnic in ni uživala torej nikaškega globokejšega pouka, vendar pa je bila na vsako vprašanje pripravljena in ni se dala spraviti iz ravnotežja. Zgodilo se je celo večkrat, da je izpraševalce spravila s svojimi odgovori v zadrego ali jih celo osramotila in jih popolnoma zmedla. S par besedami je pretrgala celo mrežo, v katero

so jo bili zapletli in je prečrtala vse črne načrte, katere so si bili že narisali sovražni sodniki.

Naj navedemo izmed mnogoštevilnih odgovorov nekaj. Tako je nekoč odgovorila :

„Kar sem storila, sem storila na povelje Boga in torej me nimate pravice tukaj soditi; Bog, ki me je poslal — on me bo sodil. V njegovih rokah so moja dela in njemu le zaupam. Na tem svetu nisem storila ničesar, ničesar brez njegove zapovedi. Svetnice so mi tudi zapovedovale, naj pogumno primem po zastavi in grem naprej, ker mi bo pomagal Bog.

Pazite torej zelo, da ne boste nad mano izgovorili krivične sodbe; kajti ta bi vas znala spraviti v nevarnost in vam obtežiti breme vaših pregreh. Prisežem tukaj, da bi ničesar ne mogla storiti in ničesar reči, kar bi bilo proti krščanski veri; ako pa bi bila kdaj res storila ali izgovorila kaj tacega, o čemur bi vi učeni možje lahko rekli, da je nasprotno oni veri, katero je učil naš Gospod, tedaj bi bila jaz prva, ki bi to priznala.

Ako pa dvomite o tem, kar so mi pravili božji glasovi, pošljite v Poitiers (Poatié), kjer so moje trditve strogo sodili; tam boste izvedeli resnico. Notranji glasovi mi pravijo, naj vam pogumno odgovorjam in naj sem dobre volje.“

Pri petem sodnijskem zasedanju je v pre-roškem glasu rekla o Angleški:

„Preden bo minilo sedem let, bodo Angleži veliko več izgubili na Francoskem, nego je mesto Orleans — izgubili bodo na Francoskem popolnoma vse!“

Osemnajstega marca so ji stavili vprašanje, na kak način je priklicala svetnice, ako jih je v sili potrebovala. Rekla je, da jih je poklicala:

„Najmilejši Bog! Na čast tvojega svetega trpljenja te prosim, ako me ljubiš, daj mi vedeti, kaj naj jaz odgovorim duhovnom, ki me izprašujejo; dobro vem, da sem moško obleko oblekla le na tvoje povelje, a ne vem, ali jo naj zopet odložim. Bodi tvoja volja in daj mi jo vedeti!“

Na vprašanje, kaj je kralju Karolu VII. povedala tajnega v Chinonu (Šinonu), je odgovorila, da tega ne bo nikdar in nikomur povedala in naj jo mučijo do smrti; božji glas ji je veleval, naj pove edino kralju neke gotove zadeve, a drugemu nikomur.

Med drugimi zvitimi vprašanji je bilo tudi to, ali ima prepričanje, da je v stanu božje milosti. Odgovorila je:

„Odgovor na vaše vprašanje je težavna reč! Ako nisem v stanu božje milosti, naj me Bog vanj vzame; ako sem pa v njem, naj me Bog tudi v njem ohrani. Povem vam, da bi bila najnesrečnejša stvar na svetu, ako bi izgubila božjo milost in rajši umrjem, kakor pa bi bila izven božje milosti in njegove ljubezni.“

O svojem že prej navedenem skoku iz stolpa v Beaurevoirju (Borevoar-ju) je prisiljena izjavila:

„Sveta Katarina me je resno opominjala, naj ne skušim predrznega skoka. S skokom pa nisem iskala smrti, ampak priporočila sem se Bogu in vanj sem zaupala, misleč, on me bo varoval in mi pomagal, da bom lahko ušla rokam grozovitih Angležev.“

Na vprašanje, ali je uganjala praznoverna in čarovniška dejanja, je odgovorila:

„Ne! Nikdar nisem izgovorila blagoslova nad kako rečjo in niti v boju nisem nikogar usmrtila. Da sem si pa ravno svojo zastavo izbrala, povedal mi je božji glas. Zastavo sem pri kronanju v Remesu nosila naprej, ker je bilo to popolnoma prav; le pomislite: če je zastava bila v največji sili povsod prva, čemu bi tudi pri častnem slovesu ne bila?“

Dne 24. marca so se Ivani še enkrat prebrali vsi zapisniki, katere je razun dveh neznamenitih pristavkov priznala za pravilne.

Tukaj je še enkrat prosila, naj bi smela iti v cerkev; toda ni dobila dovoljenja s pripombo, da še vedno nosi moško obleko.

26. marca so se sodniki zopet zbrali v škofovi palači; k seji so povabili še dvanajst porotnikov, ako smemo v današnjem pomenu te besede tako reči. Ivan Destivet, Ivankin zatožnik, je jel čitati točke, na podlagi katerih bi se imela devica obsoditi. Zdaj se je šele začela prava pravda.

27. marca so pripeljali devico v stransko sobo poleg velike dvorane rouenskega gradu; v dvorani je bilo poleg vseh sodnikov še osemtrideset takozvanih porotnikov iz vseh stanov. Javni zatožnik je slovesno prisegel, da ga pri zatožbi ne vodita ne sovraštvo, kakor tudi ne bojazen, ampak da ga vodi edino ljubezen do dobrega in pravega.

Škof Peter Couchon je kot vodja sodišča in prvi preiskovalni sodnik nagovoril Ivano tako iskreno in prisrčno, kakor bi ji bil res prav naklonjen. Toda storil je to le iz zvijače, da bi se navzočim pokazal kot nepristranskega sodnika. Naposled je Ivani rekel, naj si izmed navzočih izbere nekatere zagovornike.

Ivana se je zahvalila za nagovor in za ponudbo, a se je izrazila, da ne potrebuje zagovornikov, ker ji zadostuje božja pripomoč. Eden izmed sodnikov, Tomaž Courcelles ji je nato bral 77 točk, katere je bil sestavil kot obtežilne in na katere je morala deloma tega in deloma drugega dne odgovoriti in sicer se je obravnavala vsaka točka posebej. Prvih šestinšestdeset točk je tvorilo celo vrsto najhujših obdolžitev napram Ivani; obtožitelj se niti ni opiral na kake izpovedbe prič, ampak je v te točke nakupičil prazno ljudsko jezikovanje in vporabil je mnogo tudi ljudsko nenaklonjenost napram devici Orleanski.

Iz cele zatožnice se je čitala zloba hudobnega sodnika. Pripomnil je pa tudi, naj ostali sodniki

dobro pretehtajo vsako njegovih zatožilnih besed, da bodo potem lahko pravično sodili.

Ostale točke v zatožnici pa so bile popolnoma namišljene ali pa popačene. Tako je bilo naprimer v neki točki čitati obdolžitev, da je Ivana Robertu Baudricourtu (Bodrikurtu) obljubila zakon in mu je prerokovala, da bo v tem zakonu imela tri sine, izmed katerih bo eden postal papež, drugi cesar in tretji kralj.

Kar je Ivana ugovarjala — to je bilo sodnikom malo mar. O prikaznih pa, katere je Ivana menovala dosledno božje glasove, so trdili sodniki, da so bile edinole čarovniške goljufije in hudičeve sleparije; njena prerokovanja je zatožnik imenoval čarovniško prerokovanje, kakor je bilo tudi Ivanino spoznanje neznanih oseb hudičevo delo, njene molitve do Boga in svetnic ostudna predrznost in njeni pogumni boji in slavne zmage — krvava grozovitost in javno puntanje.

Povrh pa ji je zatožnik tudi očital, da je vso francosko ljudstvo spuntala proti edino pravemu vladarju, angleškemu kralju, da je na podlagi svojih prerokovanj podkopavala pravo vero in s svojimi krivimi nauki in nagovori ustanovila razne krivoverske stranke.

Ona je na te obdolžitve odgovarjala:

„Vse, kar mi natvezujete o prerokovanju v čarovniškem pomenu besede in sploh o čarovniških činih, je gola izmišljotina; nikdar nisem uga-

njala čarovnije ali kaj enacega in mi je ta zadeva popolnoma neznana. Da sem imela srečo s svojo belo zastavo, mi je dal to srečo Bog in ne moja oseba iz lastne moči.“

Zdaj so Ivano vprašali, ali bi bila voljna iti na cerkveni koncilij v Bazel, ki je ravno takrat zboroval.

Ker Ivana ni vedela, kaj pomeni beseda koncilij, so ji ta izraz raztolmačili, da je to splošno cerkveno zborovanje, na katerem je zbrano vse krščanstvo po svojih odposlancih in da je na konciliju ravno toliko Francozov kakor Angležev, kateri zadnji so njeni odkriti sovražniki.

Vesela je vzkliknila Ivana:

„Oh, če je tam res vsaj nekoliko mojih domačinov, sem rada pripravljena, da me popeljete v Bazel. Najrajši bi pa seveda šla k svetemu očetu v Rim — kajti sodnji, ki je sestavljena iz samih mojih sovražnikov, se nikakor nočem pokoriti.“

Peter Couchon je bil silno vznevoljen na tiste, ki so Ivani raztolmačili izraz koncilij. Oštel jih je prav ostro in jim odvzel vsako besedo. Ta zadeva se je v sodnijskih pismih popolnoma zamolčala.

Na podlagi dosedanjih mnogih zaslišanj, na podlagi prej navedenih 77 obtožnih točk, kakor tudi raznih Ivankinih odgovorov se je brez imenovanja njenega imena določilo dvanajst glavnih odstavkov, v katerih so se slikala Ivankina de-

janja v najslabšej luči in je bilo sploh vse, kar je povedala, popačeno in mnogo obtežilnega izmišljeno in samovoljno pridejano. Ob koncu teh dvanajst odstavkov je stala pripomba, da se Ivana ni hotela ukloniti predlogu, naj se podvrže katoški cerkvi.

Kdo je sestavil teh dvanajst odstavkov, se ne ve in se tudi takrat ni vedelo; znan je bil dotičnik bržčas edinole predsedniku sodišča, škofu Petru Couchonu.

Iz teh dvanajst odstavkov so posamezni udje sodišča začeli zajemati svoje nazore o krivdi ali nedolžnosti device Orleanske. Oseminpetdeset udov pariške visoke šole se je izreklo proti Ivani, isto so storili tudi duhovni sodniki in obsodba Ivane je bila že na podlagi teh izrekov odločena.

Učenjaki so navidez dolgo modrovali o razsodbi in navidez natančno prereševali dvanajst obtožnih odstavkov, ker so hoteli svetu metati pesek v oči in mu pokazati, da bo končna obsodba pravična.

Med dolgotrajnim kovanjem obsodbe je devica Orleanska vsled dolgih in mučnih telesnih in duševnih naporov smrtno obolela. Takoj je grof Varvik dal poklicati k nji najboljše zdravnike in jim polagal na srce, naj jo na vsak način ozdravijo, ker je volja angleškega kralja, da ne sme navadne smrti umreti. Kralj jo je moral predrago

plačati — zaradi tega se jo mora obsoditi in jetnica mora živa zgoreti na grmadi.

Zdravniki so si prizadevali na vse mogoče načine in res ji je šlo kmalu bolje. Toda tega ni povzročila toliko zdravniška umetnost, kakor pa njena mlada in žilava lastna moč. Že 2. maja je bila toliko čvrsta, da je lahko nastopila pri glavni obravnavi, kjer se je drugič zahtevalo od nje, naj se podvrže.

Neopravičljiv način, kako se je dozdej ravnalo ž njo, je bil uzrok, da je uboga jetnica izgubila vsako zaupanje v človeštvo; zato se tudi ni hotela več zagovarjati. Upala ni več na nobeno pomoč, na nobeno rešitev in zato se je sklicevala edinole na večnega Boga.

Še tretjič so jo pozvali dne 9. maja, naj se podvrže. Sodni dvor je vedno upal, da bo rekla kaj takega, kar bi ji znalo škodovati. Da bi vendar kak odgovor izsilili iz nje, so jo jeli strašiti. Z žuganjem, da je rabelj že pripravljen in da jo čakajo natezalnica in druge priprave za trpinčenje, so zahtevali od nje, naj izpove vse to, kar je dozdej zamolčala in naj prizna, da je v svojem življenju učinila mnogo hudega.

Vsa razburjena je odgovorila:

„Ako mi s trpinčenjem izvlečete kako priznanje tega iz ust, kar od mene zahtevate, vam že naprej povem, da bo izjava lažnjiva in povzročena le vsled mučenja.“

Prišla je naposled k spoznanju, da ji žele po življenju in ob koncu te obravnave je rekla vojvodi Luksemburškemu :

„Dobro vem, da me bodo Angleži usmrtili, ker upajo, da bodo po moji smrti zopet dobili Francosko v svojo oblast; toda rečem, ako bi jih bilo še stotisoč več, kakor jih je zdaj, francoske kraljevine ne bodo nikdar imeli!“

Prva je izrekla svojo obsodbo pariška visoka šola. Glasila se je obsodba popolnoma tako, kakor je bilo iz zagrizenega sovraštva pariških učenjakov videti. Obsodba je bila skovana brez ozira na celo dolgotranjo pravdo. Učenjaki niso popolnoma nič upoštevali sodnijske listine, ampak so izrekli svoje mnenje le na podlagi imenovanih dvanajst obtožilnih odstavkov. Od vsega strupa, ki se je cedil iz odstavkov, so zajeli najhujšega, vse hudobne izreke so tolmačili najhudobnejše in so rekli :

„Ivana je vsled trditve, da je videla in slišala prikazni, navadna lažnjivka in goljufivka, ali pa če je videla res prikazni, je v zvezi s peklen-skim duhom. Uganjala je kaznjivo prerokovanje; zaničevala je Boga, njegovo sveto postavo in njegove svete zakramente; razširjala je krivo postavo, podpirala paganstvo, učila praznoverske izreke, hrepenela po človeški krvi, puntala ljudi po vsej deželi in postavljala tuje kralje. Vrhtega je bila svojim starišem nepokorna, je odpadla od svete katoliške cerkve itd.

Sklep strupene obsodbe je bil, ako ne prekliče vse svoje grešno ravnanje, naj se kmalu kaznuje, kakor si zasluži.

Istočasno je pariška visoka šola poslala angleškemu kralju pismo; v pismu je hvalila, kako vzgledno se vrši cela pravda proti Ivani. Ob sklepu pisma se je povedalo, da se sodni dvor v Rouenu sploh ni mogel bolj častitljivo obnašati, kakor se. S tem se je hotelo povedati, da imajo sodniki veliko preveč potrpljenja z grešno žensko. Tudi se je v pismu izrazil visokošolski učenjaški kolegij, da je krivda device Orleanske popolnoma dokazana, da ni več dvomiti o njeni krivdi in da je skrajni čas, ako sodni dvor izreče sklepčno obsodbo; ljudstvo se baje zgraža nad grešno žensko, pohujšanje se vsled nje širi in nadaljnje odlašanje bi bilo nevarno za deželni mir.

Sklepčna obsodba.

Dne 10. maja zbralo se je enainpetdeset sodnikov, da bi izrekli sklepčno obsodbo. Še enkrat in zadnjikrat so od Ivane zahtevali izjavo, da se podvrže; ako pa ne stori tega, prizna resničnost 12 obtožnih odstavkov in bo obsojena.

Krivičnost sodnijskega postopanja proti Ivani je razvidna iz sledečega. Ivana niti ni vedela za te odstavke, še manj pa ji je bila znana njihova vsebina. Pri tej obravnavi jih je slišala prvikrat. Čitali so se ji po vrsti, toda tako naglo in brez presledka, da jih niti umeti ni mogla; kak ugovor pa je bil sploh nemogoč. Po končanem čitanju je jetnica rekla:

„In če bi videla ogenj že pred seboj in bi videla rablja, ki bi grabil po meni, da me vrže v ogenj, vendar bi ne mogla ničesar drugega izjaviti kakor to, kar sem izjavila dozdaj.“

Po teh besedah se je sodni dvor takoj začel pripravljati, da zaključi obravnavo in izreče sklepčno obsodbo. Sklenilo se je, da bo Ivana obsodbo

lišala drugi dan zunaj mesta na pokopališču, kjer bo imel vsak pristop.

Da bi bili za vsak slučaj pripravljeni, napisali so sodniki dve obsodbi; prva obsodba jo je proklela za slučaj, da bi se niti v zadnjem trenutku ne hotela podvreči. Po tej obsodbi bi se kot trdovratna grešnica izključila iz cerkve in se takoj oddala posvetni gosposki, da izvrši nad njo smrtno kazen. Zato je tudi rabelj moral s svojimi pomočniki biti navzoč na pokopališču.

Druga obsodba pa je bila napisana za slučaj, da bi se podvrgla sodnikom in priznala vse svoje hudobije, ki so ji bile očitane; po tej obsodbi bi morala v dosmrtno ječo in se tamkaj pokoriti.

Na pokopališču sta se še tisto noč naredila dva odra; eden je bil namenjen sodnikom, drugi pa Ivani. Ob določenem času je stopila Ivana na oder ob strani pridigarja Viljema Erarda. Na drugem odru so bili sodniki, porotniki in še nekateri drugi velikaši. Okrog je bilo mnogo občinstva zbranega. Pod odrom pa, na katerem je stala Ivana, je stal rabelj in je bila nakupičena grmada.

Viljem Erard je začel govoriti. Pridigal je o hudobnih dejanjih device Orleanske, risal jo je kot največjo hudodelnico in jo črnil v najhujši meri. Celi čas je Ivana molčala. Ko pa je začel govoriti o kralju Karolu VII. in ga je ljudstvu ošteval kot odpadnika in krivoverca, da bi ljudstvo nahujskal

proti njemu, vzdignila se je Ivana in z močnim glasom zaklicala:

„Pridigujte o meni in ne o kralju, kajti on je dober kristjan!“

Po končanej pridigi ji je dal papir in je zahteval, naj se podpiše in prekliča vse, kar je napisano. Ona pa je odgovorila:

„Jaz nisem storila nič hudega, verujem v dvanajst verskih članov in deset božjih zapovedi in se sklicujem na sveto rimsko cerkev: ker verujem vse, kar ona zapoveduje verovati!“

Ta njen izrek je bil kakor bob v steno; sodniki so se delali, kakor bi ga ne bili čuli. Edino, kar so od nje zahtevali, je bilo, da mora preklicati dvanajst odstavkov obtožnice; ako tega ne stori, bo takoj zažgana. Ona pa je samo trdila:

„Kar sem govorila in storila, zgodilo se je po božjem povelju.“

In še enkrat so ji stavili vprašanje, ali hoče preklicati vsa dejanja, katera so jo učenjaki obdolžili? In še enkrat se je sklicevala na Boga, krščansko cerkev in papeža; pred zadnjim se je hotela zagovarjati. Toda zavrnilo so jo kratkomašo. Priznala naj bi vsaj bila, da je čarovnica in odpadnica in propala ženska, ker je nosila moško obleko. Ker ničesar ni hotela priznati, začel je Peter Couchon brati obsodbo, obsodbo prokletstva in smrti.

V tem usodnem trenutku, ko se ji je hotela izreči smrtna obsodba, začelo se ji je od vseh strani prigovarjati, naj si reši življenje, naj se uda in podpiše listino. Vsled dolgega zapora in raznih muk zelo potrta je vzkliknila:

„Kako se vendar trudite, da bi me pregovorili!“

Couchon je čital naprej in ko se je že bližal koncu, je Ivana obupno zaklicala:

„Vse hočem storiti, kar cerkev zapoveduje in kar sodniki od mene zahtevajo!“

Couchon je nehal brati in ji je dal prečitati preklic, kateri je imel sedem do osem vrst. V preklicu je bila edino le obljuba, da Ivana ne bo več nosila moške obleke, ne orožja in ne — dolgih las. Ivana je glasno govorila besede, katere so se ji čitale in je pripomnila, da prepušča preklic vesti sodnikov, ker ne ve, kaj preklicuje. Toda samo z ustmenim preklicem še sodniki niso bili zadovoljni, ampak so zahtevali tudi njen podpis.

Kot nevešča čitanja — bržčas se tudi ni zanesla, ali ni več česa notri, kakor se ji je čitalo — je pritrdila, da podpiše preklic, a le tedaj, ako ga je več duhovnikov prebralo in ji ti potem podpis nasvetujejo.

Pridigar Erard pa je odločno zahteval:

„Ali podpišete takoj — ali pa bodete še danes na grmadi sežgani!“

Ivana se je naposled udala in je izjavila, da rajši podpiše, kakor pa bi bila sežgana; zahtevala pa je, da noče več biti v angleškem jetništvu, ampak jo morajo spraviti v kako ječo pod cerkvenim nadzorstvom. Toda Erard ji je še enkrat zagrozil, da gre takoj na grmado, ako ne podpiše. Vzela je torej pero in papir in je nanj naredila krog.

Zdaj je zopet nastopil Peter Couchon in je prečital obsodbo, katero je imel za ta slučaj pripravljeno. V tej obsodbi se je izključenje iz cerkve preklicalo pod pogojem, da se mora s čistim in odkritosrčnim srcem in globokim kesom vrniti k pravi veri in mora vse storiti, kar se ji bode predpisalo.

Dobesedno se je v tej obsodbi glasilo:

„Ker ste grešili proti Bogu in cerkvi, obsojamo vas iz milosti in popustljivosti, da bode vse svoje žive dni preživel v zaporu — pri kruhu bolečin in vodi žalosti, da bode storjene grehe objokovali in ne bode več vanje zabredli.“

Nato je Peter Couchon zapovedal:

„Odpeljite jo tje, od koder ste jo pripeljali!“

Zopet so jo ne glede na njene prošnje prepeljali v prejšnjo ječo med brezsrčne stražnike, propale vojake.

Ob navzočnosti duhovnih svetovalcev je morala Ivana še isti dan sleči moška oblačila; obljua-

bila je, da se hoče popolnoma po predpisih ravnati. Iz posebnega vzroka pa niso Ivaninih moških oblačil odnesli iz ječe, ampak so jih zdevali v vrečo in to vrgli v kot. Na ta način so jo hoteli skušati in reklo se ji je, da bo šla v smrt, ako ne bo imela dovolj moči in jo bo skušnjava premagala, da bo zopet oblekla moška oblačila.

Ivanina smrt.

Ujetje device Orleanske ni dalo povoda, da bi se bila vojska med Francozi in Angleži prenehala; ti so se s prejšnjim sovraštvom in staro zagrizenostjo bojevali naprej. Francoski poveljniki Poton, St. Severe in Bousac (Busak) so namerali napad na Rouen, pri kateri priložnosti bi bili radi ujeli angleškega kralja in vse njegove svetovalce. Nesrečno naključje je preprečilo ves načrt.

Odkar je bila Ivana obsojena, čutila se je še veliko bolj nesrečno, kakor prej; izgubila je namreč notranji mir.

Prva dva dni je Ivana nosila žensko obleko in bila popolnoma pokorna danim predpisom; to pa je Angleže tembolj razkačilo, ker so iskali povoda, da bi jo vendar lahko usmrtili. Trije angleški vojaki so bili vedno pri nji v ječi, dva pa sta stražila pred vrati. Devica je bila z dolgimi, močnimi verigami priklenjena k težki kladi. Te razmere so bile obupne za Ivano, sosebno že tudi radi tega, ker so jo vojaki vedno nadlegovali.

Bilo je zvečer pred praznikom svete Trojice. Ivanka se je vrgla v posteljo in trdno zaspala. Med spanjem so ji hudobni stražarji vzeli žensko krilo, a sramežljiva devica si drugo jutro ni vedela drugače pomagati, nego da je zopet oblekla moško oblačilo.

To jo je pogubilo; kajti kakor hitro so jo hudobni stražniki znovič videli v moškej opravi, so se silno razveselili in jo šli tožit, da je trdo-vratna grešnica, ki se je nazaj povrnila v hudičevo oblast in se nikdar ne bo spokorila.

Zatožili so jo seveda pri škofu Petru Couchonu.

Škof je prišel drugo jutro z inkvizitorjem (duhovnim sodnikom) in še osmimi drugimi sodniki v ječo in je začel devico izpraševati; vendar pa ni pred izpraševanjem zahteval, kakor je bila to navada, da bi bila Ivana prisegla. Izpraševanje je delalo na poslušalca utis navadnih pogovorov. Med drugim jo je tudi vprašal, čemu je oblekla moško opravo.

Ivana se je opravičevala, da se tudi napram nji ni ravnalo po dani obljubi. Pahnili so jo nazaj v prejšnjo ječo in jo prepustili oblasti surovih vojakov. Povrh pa so ji tudi odtegnili dobroto svete maše, pri kateri ji ne dovolijo biti navzoči. Ni se več bala smrti in pogumno je trdila, da je vse res, kar je kdaj pravila o svetih prikaznih, ki jih je imela, a da je zato preklicala pred sodnim dvo-

rom, da bi si ohranila življenje. Končala je svoj zagovor z besedami:

„Vi, gospodje svete cerkve — čemu me niste vzeli v svoje ječe? Tedaj bi se ne bilo tako zgodilo. Kar sem preklicala, sem preklicala iz strahu pred ognjem in moj preklic ne odgovarja resnici. Ljubši mi je, da se pokorim naglo in storim smrt v ognju, kakor pa bi morala celo svoje življenje prebiti v taki ječi. Nikdar nisem ničesar storila zoper Boga in sveto vero, čeprav sem morala v preklicu priznati razna dejanja. Kaj je bilo vse napisano na dotičnem listu, mi niti znano ni; jaz nisem pri čitanju razumela, kaj se mi bere in tudi danes ne vem za vsebino.“

S temi besedami je bila njena usoda odločena. To zaslišanje je bilo tudi zadnje. Brezvestni duhovni in ničvredni uradniki so z zvijačo, krivico in goljufijo, kakor tudi s silo preganjali devetnajstletno devico tako dolgo, da so jo spravili do meje človeških moči in se ji tudi strašna smrt na grmadi ni zdela tako huda, kakor pa trpljenje v ječi.

Ko jo je škof Peter Couchon zapustil, je vzkliknil:

„Pojdi srečno — pojdi srečno! Zgodilo se je!“

Takoj so sklicali novo sejo, pri kateri so se zbrani takoj začeli posvetovati o obsodbi. Sodni dvor je štel dvainštirideset oseb, ki so vse priznale Ivanino krivdo.

Drugo jutro so ob osmi uri predpoldne gnali devico pred Petra Couchona, ki je na starem trgu v bližini cerkve sv. Odrešenika prečital obsodbo. Še preden pa je napočilo jutro, poslali so k jetnici spovednika, ki ji je povedal, naj se skesano spove in pripravi za zadnji pot.

Grozen strah se je polotil device Orleanske, ko je slišala, kakšen grozen konec jo čaka. Glasno je začela jokati in tarnati.

Toda spovedniku se je kmalu posrečilo jo pomiriti. Skesano se je spovedala in prejela zadnjo popotnico za pot v drugo življenje. Spovednik je bil pobožen mož in je ostal pri njej do zadnjega trenutka.

Morilec device Orleanske, Peter Couchon, je imel to drznost, da je stopil v ječo. Ko ga je devica videla, je vzkliknila:

„Škof, umrjem po tvoji roki!“

Škof ni na te besede nič odgovoril, kakor bi mu bila slaba vest zavezala usta.

Ob osmi uri zjutraj je na trgu bilo že vse natlačeno radovednega ljudstva. Ivana je nosila žensko obleko in se je pogumno podala iz ječe na dvorišče in se tamkaj v spremstvu spovednika Martina Ladvenu vsedla na pripravljen voz. Kot stražo je imela, ako ne računimo častnikov, okrog osemsto vojakov, ki so bili oboroženi z meči, sulicami in sekirami. Na vozu ji je na eni strani sedel spovednik, na drugi pa sodnijski sluga.

Ljudstvo je kar umolknilo, ko se je slavna Ivana v dolgi halji s Kriščevo podobo v roki prikazala na vozu.

Prišedši na stari trg in bližaje se cerkvi sv. Odrešenika je Ivana zaklicala:

„Rouen! Rouen! Tukaj bom morala umreti!“

Pri teh besedah sta se spovednik Martin in sodnijski sluga razjokala. Ljudstvo se je kar trlo po trgu.

Na trgu so stali trije odri. Prvi je bil določen za sodnike, drugi za velikaše in duhovne, tretji pa za Ivano. Celo blizu zadnjega je bila grmada.

Najprej je Nikolaj Midi pridigal. Kot geslo za pridigo si je vzela besede: „Ako te en ud boli, trpi celo truplo.“ Kako je govoril, si lahko mislimo. Čeprav pa je obsojenko napadal na najostrejši način in jo smešil ter črnil pred ljudstvom, kolikor je mogel, vendar ga je Ivana mirno in potrpežljivo poslušala. Končal pa je pridigar svojo pridigo z besedami:

„Ivana, pojdi v miru! Cerkev te ne more več braniti in te mora prepustiti svetovni oblasti!“

Devica Orleanska je padla na kolena, sklenila in dvignila roke in prosila preljubega Boga, naj ji stoji na strani ob njeni hudi sili; nadalje je isto prosila tudi svetnike. Po vzgledu umirajočega Odrešenika je prosila vse ljudi, katere je morda razžalila v svojem življenju — tako prijatelje,

kakor tudi najzagrizenejše sovražnike Angleže — za odpuščanje; obenem pa je tudi ona odpustila vsem, ki so ji kdaj storili kaj hudega. Naposled je prosila vse navzoče duhovnike, naj po njeni smrti molijo vsak po eno sveto mašo za blagor njene duše. V zadnjem trenutku se je še spomnila svojega kralja, rekoč:

„Naj je bilo to, kar sem storila, prav ali ne — moj kralj je na vsem nedolžen!“

Tako je v zadnjih trenutkih devica Orleanska pokazala, da njeno srce ne pozna sovraštva. Ti trenotki so bili najlepši v njenem življenju, kajti še celo njenim najhudobnejšim sovražnikom so stopile solze v oči.

Ivana je molila še pol ure. Zdaj je pristopil Peter Couchon in ji je še enkrat prebral smrtno obsodbo.

Nato je Ivana prosila, naj ji dajo v roke križ, ki jo bode krepčal v zadnjem boju. Brž je naredil nek Anglež iz navadne palice križ in ga ji podal, dokler niso iz bližnje cerkve prinesli pravega razpela s Kristusovo podobo. Strastno je objela razpelo in prosila, naj jo Bog sprejme v svoje varstvo. Njena molitev se je zdela okoli stoječim vojakom predolga in zapovedali so rablju, naj stori svojo dolžnost. Ta je pograbil obsojenko in jo s silo zavlekel k grmadi; oči ji je zavezal z belim prtom, na katerem so bile vse njene hudobije, ki so si jih bili njeni sovražniki namislili. Na vrat pa ji je

obesil tablico z napisom, da je Ivana d' Ark naj-nevarnejša hudodelnica. Zdaj so jo vzdignili na grmado in jo privezali k drogu, ki je bil skozi sredino grmade zasajen v tla.

Kmalu je jel plamen švigati kvišku. Sredi plamena in dima je prosila za blagoslovljeno vodo; niso je več mogli dati. Zdaj se je Bogu zahvalila na glas za vse dobrote, ki jih ji je bil izkazal.

Že se je plamen polastil telesa in mučenica je jela omagovati; nagnila je glavo in s trikratnim vzklikom: „Jezus!“ je izdahnila svojo dušo.

Pustili so, da je ves les pogorel, ker so hoteli, naj vsakdo vidi, da je devica Orleanska res zgorela in se ni na kak čudežen način rešila.

Srce in drob nista hotela zgoreti, čeprav so prisipavali žvepla in olja. Pepel in vse ostanke sežgane device so vrgli v reko Seino (Sen), da bi si nihče ne mogel ohraniti kak spomin na mlado junakinjo.

Umrla je dne 30. maja 1431. leta, a takoj že drugi dan se je slišala govorica pri Angležih:

„Gotovo izgubimo vse, kajti sežgana je bila svetnica, katere duša je zdaj v božjih rokah!“

Po Ivanini smrti.

Ivana je pred svojo smrtjo svojim krivičnim sodnikom, kakor tudi Angležem prerokovala pogin za storjeno krivico. Kar je sama pred smrtjo slutila, se je prav kmalu izpolnilo. Cela vrsta nesreč je zadela Ivanine nasprotnike. Leta 1436. je vojvoda Burgundski odpadel od Angležev; notranji nemiri so slabili nasprotnikovo vlado, vojaki kralja Karola VII. pa so povrsti dobivali zmago za zmago in naposled jim je prišlo tudi mesto Pariz v roke.

Tudi vojvoda Orleanski se je prav po Ivaninem prerokovanju leta 1440. vrnil iz jetništva nazaj v Pariz, kajti vojvoda Burgundski je zanj plačal odkupnino. Rouen, glavno mesto Normandije in sploh angleške zemlje na Francoskem, je istotako padlo leta 1440. v francosko oblast in Francozi so kmalu zavzeli vso Normandijo. Tako so izgubili Angleži ped za pedjo zemlje in v nekem hudem boju je padel tudi angleški poveljnik Talbot, katerega smo že prej o neki priliki imenovali; sivi poveljnik se je prej mnogo bojeval proti devici Orleanski.

Mesto Calais (Kalé) ob morski obali, imenitno pristanišče, je leta 1458. moralo priznati kralja Karola VII. in razviti francosko zastavo.

Na tak način so se do pičice izpolnile Ivanine besede:

„Angleži bodo vse izgubili na Francoskem!“

Pa tudi Ivanini osebni sovražniki so kmalu prejeli zaslužen plačilo. Peter Couchon je l. 1444 končal svoje življenje po roki lastnega brivca; kmalu nato je izginil inkvizitor Le Maistre in nikdar se ni izvedelo, kam je prešel in kje in kako je končal. Hudobni in brezsrdni Estivet, Ivanin zatožnik, je umrl prav revno; našli so ga neko jutro na kupu smetišča. Loyseleur je padel v neki cerkvi v Baselu mrtev na tla in Nikolaj Midy, ki je imel pridigo pred Ivanino smrtjo, je dobil par dni po smrti device Orleanske tako ostudno gobavo bolezen, da se ga je vse izogibalo in je popolnoma od vseh zapuščen žalostno umrl. Vsi, ki so bili sokrivi Ivanine smrti, so imeli v svojem življenju mnogo nadlog in neprilik, katere so spoznali za kazen božjo. Tako je naprimer vojvoda Bedfordski umrl v gradu v Rouenu, torej v onem gradu, v katerem je Ivana toliko pretrpela; bil je v zadnjem času sit življenja in to sosebno, ker je videl vse sadove dolgoletne borbe v prahu.

Kralj Karol VII. je imel vso srečo po Ivani in prišel je zdaj do spoznanja, da je njegova sveta dolžnost vse storiti, da se omadeževana čast po-

gumne in nedolžno obsojene deklice zopet čisto opere pred svetom. Tudi Ivanina mati je prišla k njemu v obleki spokornice in ga kleče in s solznimi očmi prosila, naj vendar kaj stori za čast njene nedolžne hčere.

Kralj se je torej obrnil do papeža Kalista III. in ta je zapovedal, da se ima vsa pravda dobro pregledati in preiskati; poveril pa je to delo trem značajnim in pravičnim škofom. Ti so zopet zaslišali nele vse stare priče, ampak tudi mnogo novih; na podlagi nove obravnave se je kmalu jasno pokazalo, da je bila devica Orleanska edino iz sovraštva in strankarskih namenov obsojena in usmrčena. Dne 7. julija 1456 se je izrekla rozsodba: da novo sodišče rozsodi, kako je bila cela pravda proti devici Orleanski, Ivani Dark, z vsemi rozsodbami nič družega, kakor goljufija, hudobija, krivonatlcevanje in sploh ravnanje proti vsakemu pravu. Novo pravično sodišče je spoznalo vse prejšnje rozsodbe neveljavne in devico Orleansko z vsemi njenimi sorodniki popolnoma nedolžno. Ta rozsodba se je razglasila v istem mestu, v katerem je Ivana storila smrt, v Rouenu, na dveh krajih, na pokopališču, kjer so Ivano prvič obsodili v dosmrtno ječo in na trgu, kjer je bila pri drugi obsodbi živa sežgana. Nadalje je sodni dvor sklenil, da se ima na mestu, kjer je mučenica storila svojo smrt, postaviti v večni spomin križ; pri postavljanju križa je bila slovesna pridiga.

Leto in leto so hvaležni ljudje hodili pred križ molit in polagat vence. Slava device Orleanske se je kmalu razširila po vsem svetu in kmalu so začeli po vsej Evropi prodajati njene podobe.

Dve leti po pravični sodbi so postavili hvaležni meščani mesta Orleana devici v spomin na mostu bronast križ, pod katerim je sedela Mati božja, držeč mrtvega Kristusa v svojem naročju. Mariji pri nogah sta klečala na eni strani Ivana, na drugi strani pa kralj Karol VII. Napis pa se je glasil:

„Meščani oproščenega Orleana so s hvaležnim srcem postavili svoji rešiteljici ta spomenik.“

Po veliki francoski revoluciji se je prostovoljnih darov nabralo okrog 40.000 frankov in s to svoto so pozneje postavili velik bronast spomenik. Pa tudi njena rojstna vas Domremij se je kmalu ponašala z enakim spomenikom. Ves francoski narod pa se še dandanašnji hvaležno spominja pogumne priproste kmetiške hčere, ki mu je ljubljeno domovino v največjej nevarnosti rešila tuje sile.

Kako so si Francozi po Ivanini smrti v primeroma kratkem času osvobodili vso domovino tujega nasilstva, je bilo že kratko povedano. Oglejmo si torej konečno še nekatere važnejše dogodke francoske zgodovine iz te dobe — mogoče znajo katerega izmed čitateljev zanimati.

Angleži so toliko silili v Ivanino smrt, ker so se nadejali, da bo zdaj v francoski vojski izginilo veliko navdušenje, ki ga je ona vzbudila. Ali jako so se motili. Nesramno in krivično postopanje ruanskega sodišča je le še bolj razkačilo francosko ljudstvo in ga zjediniło v boju zoper skupne narodne nasprotnike. Povseh deželah lepe Francoske so se jele vzdigati močne stranke proti Angležem, ki so nato vse sile napenjali, da bi si vsaj Normandijo ohranili. Toda dolgoletna vojska na tuji zemlji je Angleže stala že premnogo žrtev in niso imeli več dovolj novcev, da bi mogli vzdrževati dovolj veliko vojsko. Sprava med vojvodo Burgundskim in francoskim kraljem je po vsej domovini vzbudila nepopisno veselje. Tembolj je pa ta sprava razjezila Angleže, ki so na državnem zboru v Londonu takoj dovolili novih davkov, s katerimi bi se naj nabrala nova vojska. Nekoliko časa so še zdaj pustošili po severnem Francoskem, ali že leta 1451. je Karol VII. svojemu narodu dal oklicati vesel oklic, da je zjedinił vso francosko državo, ki je toliko stoletij bila razcepljena med dva gospodarja.

Tako so se brez posebno sklenjenega miru končali stoletni boji, katerih Angleži niso mogli več ponoviti, kajti ravno takrat se je pri njih doma začela velika državljanska vojska, med tako zvano „belo in rdečo rožo.“

Popolna zmaga nad Angleži je neizmerno povzdignila moč Karola VII., ki se je zdaj na vso moč prizadeval, da bi svojemu narodu po tolikih nadlogah povrnil stanoviten domač mir in mu pomagal do večjega telesnega in duševnega blagostanja. S pomočjo izvedenih svetovalcev je popboljšal kraljeva sodišča in pazil ostro, da bi se nikdar in nikomur ne zgodila kaka krivica ter da so se pravde kakor hitro mogoče končale. Znovič je uredil davke, ki so se odslej tudi v mirnih časih stanovitno pobirali in sicer zavoljo novih državnih uprav, ki so stale mnogo novcev.

Najiminitnejše pa je, kako je Karol VII. preustrojil vojaštvo. Že po bitki pri Crecy-u (Kresiju), kjer so Angleži zmagali s puškami in topovi, so izprevideli Francozi, da prihodnjič s samimi plemenitaškimi konjiki in v železo opravljenimi vitezi ne bodo opravili mnogo, zlasti z njimi ne bodo mogli prisvajati si močno obzidanih trdnjav. Ker pa plemenita gospoda ni hotela opustiti starih navad, misleč, da bi se preveč ponižala, ako bi šla peš na vojsko, so si morali francoski kralji najeti pešcev, ki so bili vajeni novega orožja. Toda najemniki so bili velika nadloga, ker so se po dokončanej vojski navadno razkropili po deželi, koder so neusmiljeno ropali.

Karol VII. je ob času štiriletnega primirja (1444—1448) vzel svoje najete pešce stalno v službo ter jih tako preustrojil v stoječo vojsko, ki

je bila razdeljena v več stotnij. Razun te prve stoječe vojske pa je skušal tudi urediti domače pešce, zato da ne bi potreboval tuje pomoči, ako bi se zopet ponovila vojska z Angleži. Ukazal je torej, da se ima izmed prebivalcev petdesetih hiš izbrati najboljši strelca, ki se je potem moral na svoje stroške oborožiti ter redno vaditi v streljanju. Ker so bili ti strelci oproščeni vseh davkov, so se zvali „svobodni strelci.“

Kakor je Karol VII. omejil pravice mogočnih plemenitnikov, tako je tudi mestom po dovršeni vojski pustil veljati le toliko pravic, kolikor se mu je zdelo prav. Sploh je le malokdaj francoske stanovne pozival v splošni državni zbor, ampak je rajši v posameznih krajih skliceval male državne zборе, ki pa tudi niso imeli mnogo drugih pravic, nego da so kralju dovolili pobirati davke. Vsak plemenitaški upor zoper te premembe je Karol VII. znal takoj zatreti; meščani pa so radi nekoliko odjenjali od svojih pravic, ker so izprevideli, da vlada z novimi napravami vzdržuje mir in red ter jih brani zoper vsako nasilje domačih in tujih sovražnikov.

Mlademu kraljeviču Ljudeviku ni bilo prav, da mu oče nič ne zaupa v vladarskih rečeh in se posvetuje le z drugimi možmi. Iz tega uzroka se je raznesel glas, da se hoče kraljevič upreti zoper svojega očeta. Ljudevik se je sicer opravičil, da je vse to hudobno obrekovanje, vendar pa je šel iz Pariza in deset let živel zunaj, naposled pa je

bežal k mogočnemu burgundskemu vojvodi, pri katerem je ostal do očetove smrti.

Kralj Karol VII. je umrl leta 1461. Francosko ljudstvo ga je resnično ljubilo, ker mu je po stoletnih homatijah povrnil stalen mir in zopet zjedini celotno državo.

Kar je on v drugi polovici svojega vladanja začel, to je nadaljeval in dovršil njegov sin in naslednik Ljudevik XI. Ta ni prej miroval, dokler ni popolnoma zatrl vso veljavo in samostalnost mogočnih kraljevih sorodnikov ter vse stanove pokoril neomejeni oblasti.

Kazalo.

	Stran
Predgovor	3
Sila na Francoskem v starih časih	5
Orleansko obleganje	10
Devica Orleanska	14
Pred Orleanom	23
Ivana reši Orleans	30
Ivana pelje Karola VII. v Remesš	37
Ivana ujeta	49
V ujetništvu	57
Sodnijska obravnava	66
Sklepčna obsodba	78
Ivanina smrt	84
Po Ivanini smrti	91

